

Delegáti českej a slovenskej národnostnej menšiny na celoštátom sjazde Česko-slovenskej kultúrnej spoločnosti v Krakove budú schvaľovať veľmi životné roz- hodnutia. Predsa každý sjazd uzatvára isté obdobie v živote organizácie a otvára novú etapu činnosti aktív a inštancií Spoločnosti. Etapu, ktorá uplynula od po- sledného sjazdu poznaeme. Diskusie v miestnych skupinách a obvodných výboroch už hodnotili, a s veľkým objektivizmom môžeme posudzovať, dobré a slabé stránky poslednej kadencie. Sjazd bude rokováť o najdôležitejších bežných problémoch menšiny, zvolí nové orgány, ktorých úlohou bude pošírenie a prehľbenie doteraj- ších výsledkov, ako aj vykorenenie nedostatkov. V sieti toho ako najdôležitejšia rysuje sa budúcnosť, čiže obdobie blížiacej sa novej kadencie. Ak si to každý delegát uvedomí dovolí mu to, aby sústredil pozornosť na najdôležitejších, najpod- statnejších záležitosťach. Dovoli tiež, aby rozvaha zváfala nad emóciami. Lebo hlas delegáta nie je len jeho osobným hlasom, ale hlasom celej menšiny, ktorú reprezentuje, a v mene ktorej ma predkladá s jazdu také alebo iné návrhy a žiadaf odsúhlasenie týchto.

Je fažko presne predvídať aké návrhy a uznesenia schvália Celoštátny sjazd Československej kultúrnej spoločnosti. Zhruba dá sa povedať, že budú sa týkať troch dôležitých oblastí, ktoré sú predmetom pozornosti našej organizácie.

Prvou oblasťou s jazdových záujmov sú celoštátne záležitosti, konkrétnie zaob- rajúce sa terénmi obývanými českou a slovenskou menšinou. Na tomto mieste bu- dú prevážať hlavne hospodárske záležitosti, ktoré majú veľmi význam pre každého občana, ako aj pre všetkých obývajúcich ten ktorý rajón. Napr. vieme, že na Spiši (okres Nowy Targ) zanedlho začne výstavba veľkej priehrady na Dunajci. Na Orave zasa, v tom istom okrese, stále viac sa vrávi o stavbe výrobného pod- niku, ktorý zamestná prebytočné pracovné sily. Vieme tiež, že patričné orgány majú k tejto záležitosti kladný pomer a že predpoklady vybavenia tohto, pre tú oblasť životne dôležitého návrhu sú dobré, o.i. naša Spoločnosť bola jedným z iniciátorov výstavby. Podobnou záležitosťou pre celý Spiš a Oravu, a tiež Želov (okr. Lask) je iniciovanie brigádnických prác a hmatatelné efekty týchto

V decembri konali sa volebné schôdzky Obvodných výborov na Spiši a Orave. Na str. 2 a 3 prinášame podrobnejšie zprávy z týchto volebnych schôdzok. Na našej snímke fragment schôdzky na Spiši, hovorí A. Piwo- warczyk z Kacwina.

P R E D S J A Z D O M Č s K S

práv v podobe škôl, ciest, mostov, elektrifikácie, zkrášľovania obcí atď. atď. Poľno- hospodárska výroba v oblasti obývanej slovenskou národnostnou menšinou tiež stále stúpa, vďaka námahe rolníkov a pomoci štátu, vďaka technike, ktorá v pol- nohospodárstve stále širším frontom dobýva si občianske práva. Samozrejme sú to len jednotlivé príklady rozvoja rajónov, o ktorých ešte pred niekoľkými rokmi sme písali, že „líšky tam dávajú dobrú noc“. A napriek tomu, že sjazd týka sa hlavne organizačných záležitostí, na dennom poriadku zasadnutia malo by sa nájsť dôležité miesto pre zobrazenie kladných zmien, pre zdôraznenie aktívneho podielu na týchto zmenach, českej a slovenskej národnostnej menšiny.

Zasadnutia sjazdu prirodzene budú preplňené v prevažajúcej miere záležito- stami organizačného charakteru. Hlavný akcent týchto záležitostí, celkom správne, bude sa týkať základnej organizačnej buňky — miestnej skupiny Českoslo- venskej kultúrnej spoločnosti. Predmetom uvažovaní budú kultúrno-osvetové zá- ležitosti a ich konkrétna realizácia v teréne — tak v smysle obohatenia obsahu, ako aj formou tejto práce. Zo strany miestnych skupín určite padnú na adresu obvodných výborov a ústredného výboru návrhy zväčšenia pomoce pre MS ČsKS, návrh podniknutia krokov o zvýšenie vecných a finančných prostriedkov na kul- túrne účely. Záležitosti šírenia českej a slovenskej národnnej kultúry spolu s poľ- skou kultúrou, záležitosti plného uspokojenia požiadaviek vyplývajúcich z pocitu národnnej príslušnosti, to znamená vraciac inakšie, plné o konstruktívne využitie podmienok, ktoré zabezpečila národnostným menšinám strana a ľudová vláda — to je podstata, okolo ktorej mala by prebiehať diskusia o organizačných témeach.

Treťou oblasťou záujmov tohoročného sjazdu bude spracovanie s jazdových ná- vrhov slovenskej a českej národnostnej menšiny na adresu úradov a iných in- štancií. Budú sa týkať hlavne národných výborov, tých ktorých úlohou je priama realizácia práv vyplývajúcich z ústavy, ako aj smerníc strany a štátnych orgánov vo veciach týkajúcich sa národnostných menšíni. Konkrétnosť týchto návrhov a ich realita, mali by vyplývať z hlbokej analýzy, z váhy a aktuality záležitostí zaujímajúcich menšinu. Zvýši to predpoklady na získanie rýchleho a kladného rozhodnutia. Nesmieme pritom zabúdať, že Československá kultúrna spoločnosť je organizáciou, členom Fronty Národnej Jednoty. Teda tam, kde pôsobia jej inštan- cie, je organizáciou spolurozhodujúcou o verejných záležitosťach. Z tohto titulu má nielen práva, ale aj spoluzodpovednosť za situáciu, najmä na úseku realizácie stanovových úloh, ale aj verejných.

* * *

V mene ministra kultúry, člena Okresného národného výboru Nowy Targ, I. tajomníka KP PZPR súdr. A. Potoczeck odovzdáva premietací aparát ur- čený pre slovenskú národnostnú menšinu na Spiši.

VEL'Á ŠTASTIA V NOVOM ROKU 1967 VŠETKÝM ČITATELOM PRAJE

REDAKCIA a ÚV ČsKS

S horeuvedeným úzko sa spája základné právo s jazdového delegáta — ničím neuhatené právo odovzdania hlasu na kandidátov do nového Ústredného výboru ČsKS. Tak toto právo, ako aj samotný akt volieb, sú veľmi dôležité! Lebo ľudia zvolení do ÚV ČsKS budú do nasledujúceho s jazdu riadiť organizáciu, budú realiza-佐vať návrhy a tiež, čo je najdôležitejšie pracovali „denno-denне“ s menšinou a te- rénnymi inštanciami ČsKS. Na nich bude spočívať povinnosť kontaktov a spolu- práce s terénymi orgánmi a to tak v záležitosťach týkajúcich sa menšiny, ako aj v záležitosťach verejného charakteru. Veríme, že budú zvolení najlepší aktivisti, najobetavejší verejní pracovníci — ktorí budú schopní plniť uložené im povinnosti a pôsobia kolektívne zaistiať ďalší rozvoj Československej kultúrnej spoločnosti v Poľsku.

Prišlo nové číslo Života. Delegáti na obvodnú volebnú schôdzku na Spiši s veľkým záujmom prezerajú stránky svojho časopisu. Upozorňujeme našich aktivistov! Všetky sily pre získavanie predplatiteľov Života na druhý štvrtok 1967, ako aj na tri štvrtročia 1967. Peniaze a zoznamy získaných predplatiteľov posielajte na adresu redakcie do 10. marca t.r. Počítame s vašim pochopením a aktivitou.

KULTURNÉ – SOCIÁLNÍ ČASOPIS

JANUÁR – LEDEN – STYCZEŃ – Nr 1 1967 – CENA 1 ZŁ

ŽIVOT

„SME PLNÍ OPTIMIZMU“

Prvý tajomník KC PZPR Władysław Gomulka prednesol príptok na novoročnom plese v budove KC PZPR, v ktorom o.i. povedal:

"Rok, ktorý odišiel, rok 1966 uzavrel svoju bilanciu v živote našej krajiny ziskom. V syntetickej forme vyjadruje sa asi 6 percentným vzrastom národného dôchodku vytvoreného prácou celého národa. Vzrastol nás priemysel, stúpla poľnohospodárska výroba, rozvinula sa veda, technika a osvetla. Stovky tisícov novej mládeže mest a vidieka po prvýkrát stanuli na pracoviskách znárodneného hospodárstva. Zlepšilo sa zásobovanie trhu potravinami a priemyselnými výrobkami. Viac ako 100 tis. rodín v mestách presťahovalo sa do bytov v novostavbach. Upevnila sa autorita nášho socialistického štátu, stúpla jeho sila, upevnila sa vo svete pozícia ľudového Poľska."

Veľkým výsledkom vo všetkých oblastiach života slávnostne sme uzavreli roku 1966 tisicročné jubileum poľského štátu.

Politika našej strany a vlády, politika Fronty Národnej Jednoty, riadila sa a bude sa riadiť v novom roku dvomi základnými cieľmi: všeobecným rozvojom Ľudového Poľska, ako aj prispievaním podľa možnosti čo najväčším vkladom do všeobucnej záležitosti, akou je zabezpečenie mieru.

Sme plní optimizmu, čo sa týka našich vnútorných záležitostí a budúcnosti našej vlasti. Jej hranice sú a budú nenarušiteľné. Veríme vo víťazstvo našej socialistickej idei mieru v boji s imperialistickými silami vojny."

VOL'BY: NA SPIŠI

NOVÝ OBVODNÝ VÝBOR ČsKS • ZPRÁVA USTUPUJÚCEHO VÝBORU • MIENKY A NÁVRHY DELEGÁTOV

Skoro 50 osôb zúčastnilo sa dňa 11.XII.1966 volebnej schôdze Obvodného výboru ČsKS na Spiši (okr. Nowy Targ). V klubovni ČsKS v Łapszach Wyżnych prebiehala veľa hodín trvajúca diskusia o najživotnejších problémoch slovenskej národnostnej menšiny obývajúcej Spiš. Týkala sa hodnotenia minulej kadencie, aktuálnej problematiky plnenia stanovových úloh a programu práce do budúcnosti. Schôdza trvala sedem hodín a všetci mali možnosť vráťať o záležitostiach a problémoch, týkajúcich sa menšiny.

Schôdze sa zúčastnili — I. tajomník KP PZPR v Nowym Targu súdr. Alfred POTOCHZEK, ako aj predseda ÚV ČsKS Ján MOLITORIS.

Jednolásne bol zvolený nový Obvodný výbor ČsKS na Spiši v plnom sklede uplynulnej kadencie: JÁN MAGIERA z KACWINA — predseda, JOZEF BRYJA z NOWEJ BIALEJ — tajomník. Členovia výboru: AUGUSTYN BRYJA z ŁAPSZ WYZNYCH, MILAN SEBASTIAN z CZARNEJ GÓRY, FRANCISZEK CHALUPKA z NOWEJ BIALEJ, ANDRZEJ GOGOLA z TRYBSZA, ALOJZY GALUŚ z KREMPACH. Revízna komisia: JAKUB ŁOJEK, ANDREJ SOLTYS, ANTONI PIWOWARCZYK.

* * *

* Obvodný výbor Československej kultúrnej spoločnosti na Spiši má 15 miestnych skupín a 1768 členov. Zaznamenal sa malý pokles stavu členov, hodnotený v zpráve ako následok nevybavenia zatiaľ istých problémov slovenskej menšiny.

* Pri Obvodnom výbere pôsobi 5 divadelných súborov (Łapsze Wyżne, Niedzica, Krempachy, Nowa Biala, Łapszanka). Minulý rok na festivale týchto súborov predstaviteľa Vojvodského domu kultury z Krakowa hodnotili, že reprezentujú dobrú úroveň. V minulej jesennej-zimnej sezóne 9-krát vystupovali na dedinach.

* Tri súbory piesni a tancov pôsobia v Łapszach Wyżnych, Krempachoch a Nowej Bialej.

Vystupujú často, posledne na dožinkach v Niedzicy a Nowej Bialej, a tiež na harcerskom stretnutí v Niedzicy na zámku.

* Štyri sláčikové kapely (Łapsze Wyżne, Czarna Góra, Kacwin, Nowa Biala) a 6 dynchové kapely (Łapsze Niżne, Łapsze Wyżne, Jurgów, Kacwin, Krempachy, Nowa Biala) vystupujú pri rôznych príležitostiach, a tiež často na mládežníckych večierkoch.

* Pri 9 miestnych skupinách ČsKS na Spiši sú činne klubovne. Štyri spolu s inými organizáciami. Dve miestne skupiny nemajú klubovne — Dursztyn a od nedávna Kacwin. Klubovne nie sú plne vybavené, ale majú k dispozícii 4 televízory, rádio-prijímače a harmoniky, ako aj iné základné vybavenie.

* Všetky súbory a kapely boli dané k dispozícii terénnym orgánom v období oslav Tisícročia poľského štátu.

Revízna komisia navrhujúc udelenie absolútoria ustupujúcemu Obvodnému výboru nezistila nedostatky jeho práce.

V zvláštjom bode denneho poriadku delegáti zo Spiša vraveli o časopise ŽIVOT. Náš časopis — hovorili — plní dôležitú úlohu mobilizácie menšiny, ako aj ideologicko-výchovnu. Zdôraznili, že v poslednom roku bádajú ďalší rast úrovne Života, prispôsobenie požiadavkam terénu a to, že časopis vyjadruje mienku celej menšiny. Delegáti upozornili, že poštové úrady — napriek sľubom — nezaobrajú sa ziskávaním predplatiteľov ŽIVOTA a preto celá farba akcie ziskávania predplatiteľov je na aktíve. Postoj pošty spôsobil fažkost, a preto navrhovali predĺženie termínu vplácania predplatného na ŽIVOT, na rok 1967. Predstaviteľ redakcie súhlasił s návrhom a konečný termín zaslania predplatného do redakcie bol ustálený na deň 10. januára 1967.

Kr. W. Piwowarczyk — vravel o tom, že podľa jeho hodnotenia, v poslednom čase miestne skupiny ČsKS pracujú slabšie a podobne je v súboroch. Žiadal väčšiu pomoc a starostlivosť zo stránky ÚV ČsKS.

Kr. A. Bryja — zaoberal sa záležitosťou divadelných súborov a fažkosti s akými zápasia. Týka sa to predovšetkým repertoáru. Je nedostatočnových nových divadelných hier, v ktorých by hralo málo osôb. Je nedostatočnosť kostýmov, rekvizítov a iného vybavenia, ako aj finančných prostriedkov. V týchto podmienkach jeho inštruktorska práca nie je ľahká, a hodnotenie práce súborov malo by vyplývať z celkovej situácie.

Kr. Bednarečík — zistil, že súbor ČsKS sú veľmi zriedkavo pozývané, aby vystupovali pri rôznych verejných príležitostiach napriek tomu, že sú prihlásované obecným nám. výborom a Okresnému nám. výboru. Vyvoláva to medzi členmi súborov dojem, že sú nepotrební, podceňovaní.

Kr. Gryglak — kriticky vravel o úrovni učiteľských kádrov prednášajúcich slovenčinu. Zistil, že absolventi lycie v Jablonke, ktorí skončili pedagogické štúdia boli zamestnaní v iných oblastiach, čo je škodou pre národnostnú menšinu. Učitelia zriedkavo alebo vôbec nepomáhajú v kultúrno-osvetových práciach. Domnieva sa, že situácia bola by iná, keď by tu pracovali pedagogovia pôvodom z týchto terénov.

Kr. Krištofek — naväzujúc na výpoved kr. Gryglaka vyjadril na adresu osvetových orgánov návrh, aby s väčšou starostlivosťou zaoberali sa záležitosťou úrovne vyučovania slovenského jazyka. Uvedol príklady nedostatku učebnic a gramatických pomôčok.

Kr. Skupieň — pripomeral, že napriek rozhodnutiu ústredia v záležitosti dvojjazyčných nápisov na obchodoch, GS nie všade tieto inštalovali. Vyhovárajú sa na náklady, hoci — podľa neho — väčšie straty, spoločenské prináša neplnenie nariadení patričných orgánov v tejto záležitosti.

Kr. Chalupka — navrhoval, aby sa vynaložilo všetko úsilie pre využitie zimnej sezóny pre kultúrnu prácu. Navrhhol tiež zorganizovanie kurzu pre harmonikárov. Nepracuje sa s dětmi, napríklad teraz na Vianoce mohlo by sa pre deti organizovať Mikuláša a na tento účel by sa mali nájsť prostriedky, hoci aj skromné.

Kr. A. Piwowarczyk — vyjadril poľutovanie, že sú ešte na Spiši jednotlivci, ktorí nechápu menšinu a jej požiadavky. Uvedol príklady nespravného pomeru k Slovákom a odsúdil to, ako šovinistické výstrelky. Apeloval, aby patričné orgány účinnejšie reagovali na podobne vystúpenia.

Kr. Petraszek — vravel o poľských turistoch bývajúcich stále v ČSSR, ktorí navštívili Krempachy a podeľali sa dojmami z tohto stretnutia, ako aj porozprával o životných podmienkach poľskej menšiny v ČSSR.

Kr. Łojelek — uviedol príklady, ako cirkevné orgány zlé zaobchádzajú so slovenskou menšinou.

V rámci diskusie hovorili tiež:

I. tajomník KP PZPR súdr. A. Potoczek. V obširnej výpovedi tajomník KP PZPR vravel o linii našej strany v národnostnej otázke, a o fažkostiach pri realizovaní tejto. Vravel tiež o hospodárskom rozvoji Spiša v súčasnej päťročnici. Zaujal postoj k záležitosťiam o ktorých vravelo sa v diskusií a povedal, že mnohí dozreli a sú možnosti pre ich rýchlu realizáciu. Napr. klubovňa pre Kacwin — záležitosť, ktorú si užíbal osobne, kladne vybavil. Prejav súdr. A. Potoczka bol prijatý s veľkým uspokojením. Súdr. A. Potoczek v mene ministra kultúry odovzdal tiež premietací aparát určený pre slovenskú menšinu na Spiši.

— Predseda ÚV ČsKS kr. J. Molitoris vravel o úlohách, ktoré stojia pred aktívom pred blížiacim sa Celoštátnym sjazdom ČsKS.

Zaznamenal: MK

„NECH NOVÝ ROK PRINESIE MIER“

Predsedu Štátnej rady Edward Ochab v novoročnom prejave o.i. povedal:

"Podobne ako v oblasti materiálnej výroby, tak aj v oblasti osvetky a kultúry, uplynulý rok zapísal sa dôležitými úspechmi.

Spomienom len, že bol zrealizovaný programový návrh 8-ročnej povinnej všeobecnej školskej dochádzky, Kongres poľskej kultúry, ako aj početné slávnosti a vedecké zasadania spojené s Tisícročím poľského štátu.

Všetkým občanom a verejným organizáciám, všetkým terénnym výborom Fronty Národnej Jednoty a národným výborom, ktoré prispeli tak veľkým vkladom práce a iniciatívy pre patričné ucte-

nie tisícočia našich dejín, srdečne ďakujem v mene Celopoľského výboru Fronty Národnej Jednoty.

Pri príležitosti nového roku Štátna rada a Celopoľský výbor Fronty Národnej Jednoty želajú všetkým krajanom v Poľsku i v cudzine veľa zdravia, ako aj ďalších úspechov v práci pre dobro našej vlasti, pre upevnenie jej hospodárskej a obrannej sily, pre jej mierový, socialistický rozvoj.

Nech nadchadzajúci Nový rok prinesie mier všetkým národom a ukončí utrpenie vietnamského národa, s ktorého heroickým bojom proti imperialistickej agresii solidarizuje sa celá poľská spoločnosť."

DISKUTANTI ZO V SPISA

1. FRANTIŠEK BEDNARCZYK

2. WALENTY KRZYSZTOFEK

3. GERWAZY GRYGLAK

4. ANDRZEJ SKUPIEŃ

5. AUGUSTYN BRYJA

6. JAKUB ŁOJEK

7. FRANCISZEK CHALUPKA

NA ORAVE

V klubovni Obvodného výboru ČsKS v Jablonke prebiehala volebná schôdza Obvodného výboru, ktorá sa konala dňa 18. decembra 1966. Schôdze sa zúčastnilo 42 osôb.

Na schôdzu tiež prišli — predsedu Okresného národného výboru v Nowom Targu súdr. Teofan Timofiejczyk a predsedu ÚV ČsKS Ján Molitoris.

Prítomní zvolili nový Obvodný výbor ČsKS na Orave v nasledujúcom skade: predsedu — JÁN KOVALÍK zo ZUBRZYCE DOLNEJ, podpredsedu — JÁN PANIAK z JABŁONKY, tajomník — JÁN ONDICA zo ZUBRZYCE DOLNEJ, pokladníčka — JOZEFÍNA NOWAKOVÁ z JABŁONKY, členovia — JOZEF OMYLAK z CHYŽNÉHO, SZPYRKA ANTON z LIPNICE WIELKIEJ a EUGENIUSZ KOTT zo ZUBRZYCE DOLNEJ.

Revízna komisia: predsedu — PIERONEK IGNÁC z PODWILKA, členovia JÁN ŚWIATEK z PIEKIELNIKA a WENDELIN KAPUŚCIAK z HARKABAUA.

Zprávu ustupujúceho Obv. výboru prečítal kr. Ignác Nižník. Podľa zprávy Obv. výbor ČsKS na Orave počíta 1.082 členov a 12 miestnych skupín. Tri miestne skupiny — Zubrzyca Dolna, Podszkle a Lipnica Mała nemajú klubovne.

Dalej zprávu z činnosti revíznej komisie prednesol kr. Ján Ondica. Revízna komisia schválila finančné výdavky Obv. výboru a nezistila žiadne nezhodnosti.

Z DISKUSIE

Kr. Szpyrka Anton — Ďakoval ľudovej vláde za školy Tisícročia. Upozornil, že občania Oravy, ako aj slovenská národnostná menšina aktívne sa podielajú na brigadníckych práciach. Ďalej navrhol, aby tento rok začali práce nad opravou mostu zničeného pred pár rokmi. Vravel tiež o nutnosti práce s mládežou — lebo z nej má vyrasť nový aktív slovenskej menšiny. Už teraz — zdôraznil — je treba do práce vo výboroch zapájať mladých, energických ľudí. Je treba vynaložiť všetko úsilie, aby mládež mala podmienky pre kultúrne strávenie voľného času, lebo inak jediným rozptýlením bude „jabłocik“. Podľa neho je to jeden z počedných problémov do diskusie na Celoštátny sjazd v Krakove. Upozornil tiež, že bolo by dobre, aby do Przywarówky prichadzalo pojazdē kino.

Kr. Michalak Karol — Vravel o nutnosti inštalovania dvojjazyčných nápisov na obchodoch všade tam, kde bývajú občania miešaných národností.

Kr. Solawa — Podčakoval ustupujúcemu Obvodnému výboru za prácu zdôrazňujúc, že táto práca prebiehala v mimoriadne ťažkých podmienkach, lebo sú ešte jednotlivci, ktorí sa snažia túto prácu chatit.

Kr. Fulla Andrej — upozornil na zlú situáciu v súboroch Spoločnosti. Trpia nedostatkom finančných prostriedkov napr. na prevádzanie rekvizítov do susedných obcí na vystúpenia a tiež na nedostatok náradia. Vyjadril prosbu, aby súbor v Chyžnom dostať harmoniku. Zistil, že súbory sú dobrou stránkou kultúrnej práce Spoločnosti a tiež dobrou výchovnou formou, lebo odťahujú mládež od chuligánstva, kam viedie nedostatok organizácie voľného času. Požiadal, aby nový výbor zaobral sa touto záležitosťou.

Kr. Kovalík Ján — Kladne hodnotil časopis Život, vravel, že s každým číslom je lepší, že vyjadruje mienku menšiny. Pričiny ťažkosti s pred-

platným vidí v činnosti cirkevných orgánov, ktoré záporne sa vyjadrujú o našom časopise. Vyzval aktivistov, aby vysvetlovali úlohu Života.

Upozornil, že na samotnej Orave spolupráca medzi zložkami Spoločnosti a miestnymi orgánmi neprebieha vždy správne. Ďalej vyjadril mienku, že miestne skupiny ČsKS mali by mať zvláštne klubovne a uviedol príklad Zubrzyce Dolnej, kde spoločná klubovňa (s kľubom roľníka) neposkytuje MS ČsKS možnosti rozvoja kultúrno-osvetovej práce.

Prítomní vrele podporili tento návrh.

Kr. Dziubek Ján — Vravel o vyučovaní slovenčiny a aktuálny stav hodnotil ako nedostatočný. Príčiny toho hľadal v postoji niektorých učiteľov k veci a uviedol konkrétny príklady nepochopenia pedagogmi kladnej politiky strany a vlády v záležitosti národnostného školstva. Zároveň upozornil na nesprávny postoj k Slovákom inžinieri pre vzdajúceho melioračné prác.

Kr. Rafacz — Hovoril o nutnosti širokého rozvoja kultúrnej práce v novej kadencii Obvodného výboru. Aby táto práca existovala aj v skutočnosti a nielen na papieri. Upozornil tiež, že Spoločnosť mala by dostávať väčšiu pomoc a najmä záujem okresných orgánov, čo sa týka kultúrnej činnosti.

Kr. Ondica Ján — Apeloval na všetkých aktivistov, aby v budúcej kadencii pracovali lepšie, aktívnejšie. Aj na nás samých záleží, aká bude spolupráca s terénnymi orgánmi a podľa výsledkov našej práce vo všetkých oblastiach budú nás všetci hodnotiť a vážiť si nás. Zdôraznil nutnosť aktívnejšej činnosti vo všetkých oblastiach krajského života, čo určite bude mať vplyv na riešenie mnohých problémov vnútorných i vonkajších.

Diskusným príspevkom prispel aj predsedu ONV Nowy Targ súdr. Teofan Timofiejczyk.

Odpovedal na otázky, ktoré na adresu okresných orgánov boli kladené v diskusii. Hovoril o smernicach strany a vlády týkajúcich sa riešenia národnostných otázok. Navrhol, aby MS ČsKS pozývali na svoje schôdze predstaviteľov stránkých organizácií a GRN, tak ako aj činitelia Spoločnosti môžu sa zúčastniť verejných zasadnutí GRN. Čo sa týka dvojjazyčných nápisov na obchodoch zistil, že v 1967 roku majú byť inštalované všade, kde býva slovenská národnostná menšina. Apeloval, aby všetky sťažnosti na adresu okresných orgánov boli ihneď odovzdávané vedúcom činiteľom okresu a vynasnažia sa ich riešiť. Informoval zhromaždených o aktuálnej hospodárskej situácii v okrese a najmä na Orave a potvrdil, že Orava konečne dostane priemyselný podnik. Slúbil, že keď budú možnosti, vynasnažia sa zriaditi pre Oravu pojazdné kino už tento rok. Novému výboru prial veľa úspechov v práci.

Kr. Molitoris Ján — Apeloval na novozvolený Obv. výbor ČsKS na Orave o aktívnejšiu prácu v novej kadencii. Navrhol, aby si vypracovali podrobny pracovný plán, ktorý by bol na schôdzach diskutovaný a kontrolovaný. Ďalej kladne zhodnotil časopis Život, prácu redakcie a obrátil sa na prítomných predsedov miestnych skupín, aby sa vynasnažili získavať čo najviac predplatiteľov Života. Vravel, že vďaka strane a vláde slovenská a česká národnostná menšina majú svoj časopis a preto je nutné podniknúť všetko, aby menšina svoj časopis rozširovala, aby pomáhal redakcii v jej práci.

VEDLA TUDY ZLATÁ STEZKA

Je mnoho krás na českém jihu. Mnoho krás a ještě více barev a ještě více nálad. Jižní Čechy — kraj zadumaný zahledený do sebe, kraj kterým procházela historie nejednou s mečem v ruce, kraj, který se učil zpívat písničky i písni lásky, kraj tichý a jakoby pokrytý neviditelným oparem něhy. Kraj básníků, rybářů, tichá pohádka, zarámaná do šumavských hor. Je mnoho krás na českém jihu a k těm největším krásám patří město Prachatice.

Byly založeny již počátkem 14. století, nejprve byly poddanským městem, ale po roce 1420 se staly členem táborské jednoty. Už tento fakt probouzí v každém člověku sympati. Největšího rozkvetu však Prachatic doznaly v 16. století, kdy byly pod vládou Rožmberků, rodu, který sice nebyl královský, ale bohatší a mocnější. O rozkvět Prachatic se přičinil také obchod, který v této době vedl po Zlaté stezce, která procházela městem, v míře přehojné. Jezdili sem kupci a přiváželi nejen zboží a hlavně ze zboží sůl, ale přiváželi také nové vědomosti, lid v Prachaticích věděl mnohé dříve, než ve větších městech.

Z doby Zlaté stezky se také zachovaly nejkrásnější stavby. Nejsložitějším vývojem prošel kostel, který byl založen současně s městem a dodnes jeho silueta vyniká široko daleko. Nesmírně cenná památka pozdní gotiky, jejíž fotografie se nalézá v albech snad na celém světě. Jak to už bývá zvykem, snad častěji, než ve fotografických sbírkách místních občanů. Pokladem nad poklady je však budova literátské školy z roku 1571, s attikou s cimbuřím, zdobeným sgrafitovou rustikou a figurálními výjevy. Obrazy betevních scén, připomínající italské malířství druhé poloviny 16. století, mistrovství neznámých renesančních umělců, kteří dokázali zvládnout složitý pohyb, vyúsťující v dramatickou akci. A náměstí — prachatické náměstí. Místo nedělních procházek, schůzek, místo které dýchá minulost jinak než kdekoliv jinde. Není zde nic mohutného a siláckého a přece každý ten dům s bohatou výzdobou působí jako samostatný celek a do celkového dojmu přispívá svým výrazným profilem. To jsou staré Prachaticy.

Na prachatickém náměstí dnes parkují embéčka a cortiny a dívky oblečené v brokátu také nepotkáte. V Prachaticích jako jinde žijí dnešní lidé. Mají úctu k tradici, ale ta by je neuživila. Proto se staví nové moderní závody, v brzké době bude dán do provozu závod na výrobu vzduchotechnických zařízení. Jsou zde dřevařské závody Jitona, jsou zde školy, ve kterých sedí mladá generace a učitelé přírodopisu a dějepisu a matematiky píší do svých notýsků známky jako kdysi v literátské škole. Jsou zde hřiště, na kterých se hraje kopaná a odbíjená a svádějí se tuhé souboje... Jen ty zvuky jsou jiné. Jak ani jinak nemůže být.

A ještě moc a moc je toho na Prachaticích krásného. A okolí. Těžko se vypráví, na vlastní oči je třeba uvidět Libín ozářený sluncem a zakrytý mlhou, lesy voňavé, do kterých se chodí lidé nadýchat najčerstvějšího vzduchu, jen tak se procházet po mechových poduškách a snít s otevřenýma očima o minulém a příštím. Lesy, ve kterých si hraje mládež na „Krále Šumavy“ a také vidí ve svých představách za staletými stromy indiány, ve kterých jsou pionýrské tábory a do usínání houká sova a před vším živým varuje své přátele z říše zvířat sojka...

Taková je Šumava a takové jsou Prachaticy na Šumavě.

VRÁTI SA DOBA L'ADOVÁ?

Posledné väčšie teplejšie obdobie zaznamenali na zemeguli päť až tri tisíc rokov pred n.l. Vtedajšie podnebie strednej Európy pripomína dnešné Španielsko. Okrem toho teplého obdobia vyskytli sa i niektoré kratšie. Napríklad v skorom stredoveku bol v Nemecku pomerne veľmi teplo. Ale neskôr stredovek už postihla takzvaná „malá doba l'adová“, ktorá trvala asi dvesto rokov. Keď sa teploty začali kom VIII. storočia vyzrovnali, nastal opäť obrat k horšiemu. Došlo k ochladeniu, ktoré trvalo až do roku 1875. Otepnenie zasa dosiahlo vrchol okolo roku 1940, potom sa naše podnebie začalo znova zhoršovať.

V mori okolo Grónska a Islandu — ako zistili vedci v posledných rokoch — vrstva l'adu stále rastie. To isté si všimli aj na breži Labradoru. V týchto vodách zaznamenali pokles priemernej teploty až o dva stupne Celsia.

Zatiaľ toto ochladenie ešte silne nepociťujeme. Zaznamenali však už prvé ťažkosti dopravného a technického rázu, najmä v lodnej doprave.

Vzniká otázka: nevracia sa nám opäť doba l'adová?

JAK VZNIKL GOLEM

ZE STARÝCH PRAŽSKÝCH POVĚSTÍ

Myšlenka stvořit robota podobného člověku, o niž jsme posledně psali, není nová, naopak je stará hezkých pár tisíc let. Již ve starých bájích Egyptanů, Babyloňanů a jiných národech byly nalezeny zmínky o umělých stvoreních v lidské podobě. O lidech, kteří měli zázračnou sílu, nedosažitelnou pro obyčejného smrtelníka, zaměňovali kamenné nebo hliněné hroudy na živoucí stvoreni.

Mnohé z těchto příběhů popisuje stará židovská literatura. Líčí prapodivná stvorení, budící hrůzu, utvořená z hliny, jimž byl dán život pomocí záhadných rituálů a zaklínadel. Ve 13. století náboženská hebrejská li-

teratura pojmenovala tato stvorení názvem „golem“, který znamená doslovně zárodek, něco nehotového, neforemného, neplnohodnotnou hmotu bez duše. V širším slova smyslu bylo to stvoření vytvořeno člověkem a mohlo být svým stvořitelem zničené.

Jedna z pověstí, kterou dnes už nikdo nevysvětlí, nikdo nepotvrdí, nikdo nevyrávší a kterou lze nalézt v moderních naučných slovnících, je spojená s osobností židovského astronoma, astrologa a alchemika, rabína Jehudy Löw ben Bezalena, který žil v Praze v šestnáctém století a stvořil prý z hliny svého služebníka.

vízor, nie sú pre družstevníkov z Blatničky žiadnym luxusom. Popri značnej mechanizácii prác, uvažovali tiež o vlastnom podniku pre sušenie a moržovanie kukurice. Zobrať úrodu kukurice zo 400 hektárov a spracovať, nie je ľahké. Práve preto z vlastných prostriedkov a vlastnými silami vybudovali podnik. V sezóne pracuje v ňom 18 žien a 4 muži. Samozrejme výrobný proces je mechanizovaný.

Teda dalo by sa rekapitulovať — cititeľný nedostatok pracovných sil v československom poľnohospodárstve je základným motorem rýchleho tempa mechanizácie.

Celú radu zaujímavých informácií o mechanizácii dostal som v STS Tovžin okr. Karlové Vary, ktoré nie sú len kúpeľmi, ale aj vyspelou poľnohospodárskej oblasťou. Na 185 tis. ha je asi 40 tis. ornej pôdy, pričom na 1 pracujúceho v rolnictve pripadá až 12 ha pôdy. Je to veľký deficit pracovných sil a preto tento okres tak veľkú dôležitosť prisúuje mechanizácii.

ČESKOSLOVENSKÉ IMPRESIE

U SUSEDOV NA POLIACH (2)

* * *

Mimoriadný dojem urobilo na mňa JRD v Blatničke. Ornej pôdy majú asi 680 hektárov avšak pestujú pováčinne kukuricu, lebo až na 400 hektároch. Je to možné, vďaka patrčnému hnojeniu. Na 1 hektár pôdy, na ktoré pestujú kukuricu vysievajú viac ako 365 kg umelých hnojív čistého zloženia. Úroda kukurice je výborna. JRD chova viac ako 1200 kusov dobytka na mäso, popri čom kukuričné semena z Blatničky poznajú tiež v susedných dedinách. Krmovinovou základnou sú kukuričné šúlkky a kôrovie. Družstevníci majú tiež ctižiadostivé plány zvýšenia počtu dobytka na mäso roku 1970 na asi 2 tis. kusov.

Ako vidíme, počet dobytka na 1 ha zriedkavý a závideniahodný. Samozrejme tak vyspelá specializácia výroby ako v Blatničke má vplyv aj na zamestnanosť. Avšak zorganizovali služby obyvateľstvu v ktorých našlo zamestnanie 16 osôb.

Krásna škola, kultúrny dom, voda v bytoch v každom dome rádio a vo väčšine tele-

Na STS Tovžin pracuje okolo 370 mechanizátorov. Úlohou STS je nielen mechanizácia poľných prác t.z. orba, sianie a zber úrody, ale aj pestiteľské práce, ochrana rastlín pred škodcami, využívanie hnoja, výsev umelých hnojív, mechanizácia chovateľských prác atď. Školia tiež budúci mechanizátorov na 2-ročných kurzoch. Súčasne školia 32 žiakov z radov vidieckej mládeže. Pre nich buduje sa obytné domy, aby po skončení školy a vyučení ostali na STS. Touto cestou v priebehu 4 rokov získali viac ako 80 traktoristov-mechanikov. Väčšina už založila si tu rodiny a nemyslia o zmene povolania a bydliska.

Pri takejto komplexnej mechanizácii vedenie JRD zaobrába sa len poľnohospodárskou výrobou po stránke organizačnej, ostatné starosti presunuli na STS. STS prevádzka do konca melioračné práce a fažbu rašelinu na základe ktorej roku 1965 vyprodukovali 40 tis. ton hnojivového kompostu.

D. PERUN

BYL JÍM GOLEM

Povstal prý za tmavé noci, kdy sen spíci Prahy rušily pouze ostré závany větrné bouře. Tehdy v opuštěné, staré cihelně rabin Löw podle tajemných vzorů zapsaných ve starých kabalistických knihách a s pomocí dvou svých žáků stvořil golema.

Tajemné vzorce podávaly, že k oživení hliněné postavy je nutné, aby každý z tří zúčastněných měl jinou povahu. Tyto tři různé charaktere měly představovat tři živly, protoč oheň, voda, vzduch a hlinu (z té byla postava) musily spojit své síly. Proto také rabin vybral mezi svými žáky vhodné dva, jejichž povahy odpovídaly

vzorcům. Byli to: Jakub Sosson a Jícheba Katzenbach.

Ruce stvořitele dodávaly hliněné hroudě stále bližší tvar lidské postavy. Konečně bylo dílo dokončeno. Blížila se nejdůležitější chvíle — oživení hliněného tvora.

Rabin, zahalený v bílé roucho, splývající až k zemi, stanul u nohou ležící postavy. Souhlasně s daným znamením začal Katzenbach postavu opačným směrem, než se pohybují ručičky hodin. Obešel ji takto sedmkrát, neustále mumlaje rituální formulky. Vzhled tmavé postavy se postupně měnil, stále víc se začínala podobat rozpolénemu železu.

Rabin opětne pokynul a

WYNIKI ZALEŻĄ OD NAS SAMYCH

Na Kongresie Kultury Polskiej zgłoszono wiele wniosków, propozycji i postulatów. Swiadczą one nie tylko o tym, że wiele jest spraw do załatwienia. Dowodzią także, iż zebrani na Kongresie działacze poważnie potraktowali swoje obowiązki delegatów terenowych. Część zgłoszonych wniosków powinna, i na pewno będzie zrealizowana przez władze centralne. Pokaźna liczba spraw wymaga rozwiązania przez władze wojewódzkie i powiatowe. Jednak bliżej zapoznanie się z myślami przekazywanymi przez działaczy na Kongresie doprowadza do przeświadczenia, że bardzo wiele zależy od nich samych, od aktywu kulturalno-oświatowego organizującego pracę kulturalną w środowisku. I właśnie na tych sprawach pragnę zatrzymać uwagę czytelników.

SAMODZIELNOŚĆ ALE NIE TYLKO

Często mówimy o samodzielności. Nie jest to puste słowo. Dotyczy zwłaszcza społecznej działalności kulturalno-oświatowej. Wynika z niego, że samemu trzeba uczyć się, czytać, a tym bardziej rozumować. Każdy człowiek podejmuje samodzielnie pracę nad sobą samym. Każdy też samodzielnie organizuje sobie wolny czas po pracy. Ale istnieje możliwość przyjęcia z pomocą chętnym do takich poczynan. W pierwszym rzędzie przez pokazanie korzyści jakie wynikają z nauki. Określając to konkretniej: biblioteki np. powinny pokazywać książki, które mogą zainteresować rolników. To samo dotyczy ciekawego artykułu w czasopiśmie. Przecież nie wszyscy mogą uważnie śledzić wiele gazet i tygodników. Może to natomiast czynić bibliotekarka lub inny działacz oświatowy.

Z dotychczasowych spostrzeżeń nasuwa się wniosek, że w pracy placówek kulturalno-oświatowych w dalszym ciągu nie często wykorzystuje się formy dające punkt wyjścia do samodzielnych rozmyślań i rozmów na różne tematy. O tym co się dzieje w świecie, co nowego w polityce, kulturze, jak żyją inni ludzie w naszym kraju i na świecie itp. Dla rolników, np. jakże ważną sprawą jest uzyskiwanie większych plonów przy te samej wydajności pracy.

Równie ważnych pytań jest więcej, na przykład: jak lepiej wykonywać dzieci, jak ulżyć w pracy kobiecie, jak zapobiegać chorobom, jak żyć leże i przyjemniej. Sprawy te są niejednokrotnie omawiane przy różnych okazjach. Widocznie jednak trzeba o nich mówić częściej, skoro wciąż wielu działaczy czeka na odgórne wytyczne i zapomina o prawie i obowiązku samodzielności w myśleniu i działaniu.

Zdaje sobie sprawę, że wcale nie łatwo o taką samodzielność. Zdarza się, że działań i pełni inicjatywy ludzie pozostają sami. Jak się uchronić od tego? — I o tym mówiono na Kongresie. Przypomniano, że jest tylko jedna rada: gromadzenie wokół klubu (biblioteki, zespołu) możliwie najczystszych aktywu. Oczywiście możliwości pracy i pomocy poszczególnych aktywistów są

bardzo różne. Wkład jednych może być ogromny, a innych raczej skromny.

Tajemnica powodzenia wielu doskonale radzących sobie działaczy polega na wykorzystaniu każdej możliwości i wyzwalaniu w „potocznikach” chęci współdziałania, a stwarzaniu warunków, które pozwolą na zaspokojenie ambicji „wykazania się”. Ważne jest również, aby każdy wysiłek, nawet ten najskromniejszy, był w pełni doceniony. A mądrość działacza polega na tym, by własny wkład cenić możliwie najskromniej.

PAMIĘTAJMY O MŁODZIEŻY

Wiele troski poświęcono na Kongresie młodzieży, zwłaszcza tej w wieku szkolnym. Przypomniano powiedzenie znakomitego uczonego i działacza ks. Staszica: „Takie będą Rzeczypospolite, jakie jej młodzieży chowanie”. Myślę, że w pracy kulturalno-oświatowej stanowco zbyt mało uwagi poświęcamy pomocy rodzinom w wychowyaniu dzieci. A tego trzeba się uczyć. Największej przeciecz wynosi się z domu rodzinnego i cała sprawa w tym, żeby posag w postaci dobrego wychowania był możliwie największy. Warto też podkreślić, że wielki wpływ na ten właśnie „posag” ma stała współpraca domu ze szkołą. Niestety współdziałanie rodziców ze szkołą we wspólnym wychowaniu młodych ludzi nie zawsze stanowi troskę aktywu kulturalno-oświatowego.

Niemalże też miejsce w dobrym wychowaniu zajmować powinny sprawy związane z poznaniem historii własnego środowiska. Zwłaszcza poczajające może być pokazanie zmian zaszych od czasu, który ogarniają pamięcią już tylko ludzie starsi. Z porównania sytuacji z przed pierwszą wojny światowej i okresu międzywojennego ze stanem dzisiejszym wynikają wiele kształcące myśli. Jako przykład podaję do rozważenia choćby korzyści ludności wiejskiej wynikające z rozbudowy przemysłu. Na Podhalu nie zabraknie przykładów do porównania warunków, w jakich żyła ludność wiejska w okresie międzywojennym i jak żyje obecnie i jakie ma perspektywy na przyszłość nasza młodzież, jeśli będzie się uczyła i dzielnie pracowała.

... NIE TYLKO OD ŚWIĘTA

Działacze kulturalno-oświatowi nie zawsze znajdują zadalenie w swej trudnej pracy. Składa się na to wiele przyczyn: mówiono o nich na Kongresie. Na pewno brak zadalenia wywołują kłopoty z wciąż nieodpowiednim wyposażeniem placówek. A właśnie rozwiązywanie tych kłopotów i krzątanie się wokół spraw organizacyjnych powoduje, że nie wiele czasu i energii zostaje już na to, co najważniejsze — na samą treść pracy. A jeśli mówimy już o treści, to należy sobie wyraźnie określić, że w jednych i tych samych murach mogą być prezentowane różne wartości. Dla nas problem kultury wiąże się przede wszystkim z wpływaniem na człowieka, na kształtowanie jego

działalności i rzetelności, odpowiedzialności za swoje czyny, za swój los i losy najbliższych. Mówiąc prościej — wszystko co czyni się w placówce kulturalno-oświatowej służyć powinno kształtowaniu pozytywnych cech charakteru. Wierzymy w rozsądek człowieka i w jego wolę stawania się coraz lepszym. Pod tym względem powinien być dobierany repertuar zespołów amatorskich, materiał do pogadanek, dyskusji itp.

Chodzi więc o to, żeby dopomagać ludziom w aktywnym stawianiu się bardziej ludzkimi. Zeby stosunki między rodzicami a dziećmi były coraz lepsze, to samo dotyczy stosunków pomiędzy małżonkami, sąsiadami, przełożonymi a podwładnymi itp. Wielu ludzi wciąż uważa, że kultura polega na upiększaniu życia, że jest tym, co pomaga oderwać się, choćby na godzinę, od trosk dnia codziennego. Tak myśląc uważa, że przychodzi na nią kolej, kiedy inne, ważne potrzeby są już zaspokojone. Tymczasem jak tego dowodzą uczeni, a nawet potoczne spostrzeżenia... kultura jest pierwszą potrzebą istoty, która wznosi się ponad czysto zwierzęcy byt” — jak pięknie powiedział Julian Marchlewski. Dopomaganie ludziom w tym, aby kultura stanowiła ich pierwszą potrzebę, jest więc najważniejszą powinnością każdego działacza kultury. Pomyślny czy praktyka dnia codziennego czasem nie oddala nas od tego, stawiając pod znakiem zapytania sens wszelkich zabiegów organizacyjnych.

INICJATYWA W CENIE

Podzieliliam się kilkoma myślami z Kongresem. Sądzę, że wiele codziennych spraw i problemów może samodzielnie realizować każdy działacz: nie oglądając się na instruktaż z góry, nie oczekując na wytyczne. Decentralizacja myślenia i inicjatyw kulturalnych nie jest czymś nowym. Stanowi zasadę konsekwentnie realizowaną, zgodnie z przyjętą od lat polityką kulturalną państwa. Zmierza ona do jak największej aktywizacji środowisk, a więc wsi, gromad i powiatów.

W tym miejscu warto przypomnieć, że z tych samych powodów poczynając od bieżącego roku nie przewiduje się organizowania międzymiędzynarodowych seminarów, w sprawie pracy kulturalno-oświatowej wśród mniejszości narodowościowych. W to miejsce odbywać się będą seminaria środowiskowe w powiatach i województwach. Na ogólnokrajowej konferencji kierowniczej kadry kulturalno-oświatowej z województw (a więc kierowników Wydziałów Kultury Prezydiów Wojewódzkich Rad Narodowych, dyrektorów Wojewódzkich i Miejskich Bibliotek Publicznych oraz dyrektorów Wojewódzkich Domów Kultury) odbytej w czerwcu 1966 r. poddano ocenie dotychczasową działalność w zakresie zaspakajania potrzeb kulturalnych mniejszości narodowościowych przez rady narodowe i podległe im placówki. Stwierdzono też, że po dziesięciu latach dorocznych spot-

kań, organizowanych centralnie, nie zachodzi dalsza potrzeba generalnego omawiania problemu pracy kulturalnej wśród mniejszości. Podstawowe założenia polityki kulturalnej w omawianym zakresie są już dostatecznie znane pracownikom aparatu państwowego, a i działalność stowarzyszeń narodowościowych na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat znacznie się rozwinęła: jest bardziej zróżnicowana.

Zachodzi natomiast potrzeba pogłębiania pracy terenowych ogniw resortowych, zróżnicowania norm i metod instruktażu, dostosowania ich do specyfiki każdego województwa i powiatu. Dlatego doroczne, międzymiędzynarodowe seminaria organizowane przez Ministerstwo Kultury i Sztuki będą zastąpione nadarami wojewódzkimi lub powiatowymi.

Niewątpliwie seminaria takie wpływają na ukierunkowanie działalności. Pamiętajmy jednak, że nie rozwiązują wielu najistotniejszych spraw. Zachodzi więc pełna konieczność organizowania okresowych konsultacji zespołowych i porad dla pracowników i działaczy zatrudnionych w środowiskach, w których żyją mniejszości narodowościowe.

Podobnie amatorski ruch artystyczny mniejszości narodowościowych powinien mieć zapewnioną konsultację powiatową. Na sprawy te zwraca uwagę Ministerstwo Kultury i Sztuki. Jednak powodzenie tej formy pomocy zależy w dużej mierze od aktywności ogniw Czechosłowackiego Stowarzyszenia Kulturalnego od Zarządu Głównego poczynając, a na kolejnych koncach. Zależy też od woli i gotowości korzystania poszczególnych działaczy Stowarzyszenia z takiej pomocy.

Każdy działacz środowiska narodowościowego powinien być świadomym, że zaspakajanie potrzeb kulturalnych mniejszości narodowościowych wynika z Konstytucji PRL. Zawarte w Konstytucji prawo do rodzimego języka, wyżycia się i rozwijania narodowej kultury wywodzi się z zasad leninowskich, z podstaw ustrojowych naszego Państwa. Nie może więc być tylko akt formalny. Faktyczna możliwość korzystania z uprawnień konstytucyjnych oznacza praktyczne zapewnienie warunków do korzystania z książek i prasy w języku macierzystym, zapewnienie możliwości oglądania filmów, swobodnego wyżycia się w ruchu amatorskim, swobodnej dyskusji wyżycia się w ruchu amatorskim, swobodnej dyskusji w klubie, świętlicy czy bibliotece.

Podkreślam ten problem, aby zwrócić uwagę Czechów i Słowaków — na ich prawa i obowiązki i aby uwypuklić sprawę najścisłego współdziałania ogniw Stowarzyszenia z radami narodowymi w wspólnym rozwijaniu wielu jeszcze problemów życia kulturalnego mniejszości czeskiej i słowackiej.

Tylko wtedy bowiem działacze kulturalno-oświatowi mniejszości, w tym przypadku Słowacy i Czesi będą mogli liczyć, że w swojej trudnej pracy, przy zachowaniu jak największej samodzielności myślenia i działania nie pozostaną sami, HENRYKA MOSSAKOWSKA MAZANY

druhý žák — Sossen, začal sedmkrát obcházet postavu. Její tvary podléhaly neustálé proměně. Hrubé hliněné rysy jemnely. Nabývaly vzhledu mladého, asi 30 letého muže, jemuž nechybely ani vlasy, ani nehty na silných prstech. Pouze jeho oči byly zavřené jak za hlubokého snu.

Nastoupila rozhodující chvíle tvoření umělého člověka. Velký rabín, přednášeje slova z II. knihy stvoření, při třetím opakování vložil do polootevřených úst spící postavy, a sice pod jazyk, proužek papíru s napsaným magickým slovem „szem“. Končetiny hliněné postavy se pochnuly, pomalu začínala vstávat. Její, nyní už otevřené,

oči se s údivem rozhlížely kolem dokola. Jejich pohled bloudil po blednoucí obloze, po neznámé krajině, městských střechách a věžích. Z otevřených úst se vydobyl těžký oddech. Postava přeslápla z nohy na nohu a pomalu otočila hlavu k svému stvořiteli a jeho pomocníkům.

Takto podle staré pražské pověsti vznikl golem, věrný sluhu svého pána, záhadné kouzlo přírody a živoucí síly člověka. Povolán k tomu, aby střehl klid svého pána. Protože se nebál ani vody, ani ohně, ani žádné jiné zbraně, chránil před nepřáteli všechny obyvatele tehdejšího pražského getta.

Golem sloužil věrně. Odpočíval pouze tehdy, když mu rabín vyňal z úst proužek papíru s magickým „szem“, zapadaje v letargický sen. Avšak stal se, že když jednou se rabín odebral k modlitbám do synagog, a bylo to v pátek večer, zapoměl vyjmout golemovi z úst „szem“. Hliněný robot začal všechno kolem ničit. Rabín, když se o tom dovíděl, přerušil modlení, vrátil se rychle domů a šílejícemu golemovi vytrhl „szem“ z úst. Golem se okamžitě uklidnil a znehybněl. Avšak rabín se později rozhodl, že golema zničí.

To říká pověst o pražském golemovi. Ale nejenom v Praze se o něm zachovala pověst, prý existoval také v Polsku.

VZDOROVITÝ SLUHA

V druhé polovině 16. století působil v Chełmnie slavný rabín Elia ben Juda. Široko daleko se nesla zvěst o jeho moudrosti a mnozí věřili, že umí činit zázraky a zná kabalistická zaklínání. Proto k němu putovali věrní pro radu a pomoc. Měl prý také, podle údajů, stvořit němeho golema, který mu pomáhal v domácích pracích.

Němý golem zezačátku sloužil věrně. Avšak rabín zpovídral, že stále roste a je stále silnější až nakonec přerostl svého stvořitele. Prý magický „szem“ golema nejen oživil, ale dal mu také schopnost dále se rozvíjet a vzrůstat.

Cím víc se zvětšovala síla golema, tím méně byl poslušný. Elia, který tím byl zneklidněn se rozhodl, že golema zničí. A tož tím spíš, že se dočetl v kabalistických knihách, že tvorové tohoto druhu se mohou mstít lidem za jejich zvídavost a snahu poznat tajemství přírody.

Jednou, když se golem schylil, aby vyplnil Eliúv rozkaz, rabín mu vytrhl z úst magický „szem“. Golem, padaje k zemi, měl ještě tak silnou sílu, že svého stvořitele silně uderil. Nic se mu naštětí nestalo, zatímco se golem rozpadl v drobné hliněné střepy. Rabín se již nikdy nepokusil stvořit nového golema.

Kedykoľvek na Blízkom Východe zaznejú výstrely — ihneď vyvolávajú vážne znepokojenie vo svete. Lebo mälokde nahromadilo sa toľko konfliktov a zápalných bodov, ktorí svojim výbuchom môžu spôsobiť refazovu reakciu a premiestniť sa do iných oblastí. Tak bolo aj v novembri m.r. počas ozbrojenej agresie Izraela na Jordánsko.

Toto napätie trvá od sameho utvorenia Izraela na území bývalej Palestíny, ktorá skoro do konca I. svetovej vojny bola súčasťou tureckého impéria a neskôr britským mandátom.

V období keď Palestína patrila Anglicku, počet židovského obyvateľstva činil tu asi 70 tis., keď arabské obyvateľstvo prekračovalo milión. Ale už nasledujúce roky začal veľký príliv židovského obyvateľstva do Palestíny. Túto imigráciu podporovalo Anglicko, ktoré malo záujem na potlačanie národo-osloboditeľského hnutia Arabov a na vytváranie konfliktov a bojov medzi Židmi a Arabmi. Lebo tí poslední pocitili sa ohrození prílivom židovského obyvateľstva, podporovaného ekonomickej silnými medzinárodnými sionistickými organizáciami. Tým viac, že sionistickí vodcovia od samotného počiatku židovskej imigrácie razili ideu vytvorenia v Palestíne „židovského národného centra“.

Po druhej svetovej vojne, keď záležitosť Palestíny sa opäť ocitla na medzinárodnej aréne — Arabi začali sa domáhať likvidácie anglického mandátu a vytvorenia samostatného štátu, ktorý by zaručil a

židovskými imigrantmi. Títo Arabi našli prištrešie v zvláštnych táborech na území arabských štátov.

Súčasne, spolu s novou generáciou, ktorá odvtedy sa narodila, je ich už asi 1.200.000. Asi polovica z nich nachádza sa vo vysťahovaleckých táborech v jordánskej časti Palestíny. Druhá polovica našla prištrešie v susedných arabských krajinách. Avšak ich situácia je neobvyklé fažka. Izrael odopiera im právo na návrat a životné podmienky v táborech sú neobvyklé fažke. Žijú v primitívnych hlinených barákoch bez základných hygienických podmienok, vydani napospas lúčom páliaceho slnka, na ničím neporastenej púšti, večne bojujúc s nedostatkom vody, využívajúc nedostatočnú finančnú pomoc OSN, bez perspektív na prácu.

Napriek tomu neopúšťajú svoje tábory. Zdržiava ich tu nedostatok pracovných príležitostí v iných oblastiach hospodársko zaostaleho Jordánska. Drží ich tu predovšetkým vedomie spolupatričnosti a udržiavana nádej na návrat do domovov obsadených Izraelem. Podnes menujú sa Palestíncami a žiadajú cslobodenie Palestíny. Pod týmto heslom začali práve známe novembrové udalosti minulý rok v západnom Jordánsku, kde sú sústredení utečenci.

Neuznavajú hraničnú čiaru, ktorá ich delí s Izraelem. Neuznavajú jú tiež ani ostatné arabské štáty. Nesúhlasi s ňou tiež ani samotný Izrael, ktorého vládu nuce kruhy ovládnuté nacionalistami a sionistami, spojené so západným imperializmom — nezriekli sa plánov na ďalšiu expanziu.

Od palestínskej vojny uplynulo niekoľko rokov. Mnoho sa odvtedy zmenilo a mnohé záležitosti sa skomplikovali. Väčšina arabských krajín prešla odvtedy búrlivým rozvojom, upevnila svoju nezávislosť, mnohé z nich zaistili si miesto v boji s neokolonializmom a útočným imperializmom. Len provizórna hranica, ako ju zanechalo primerie — podeľená mestami doslovne siefou ostnatých drôtov alebo domami v ktorých zamurovali dvere spájajúce spoločnosť chodbu, udržiava neustále stav napäťa.

Riešenie arabsko-izraelských problémov nebude ľahké, napriek tomu, že je to jedna z najdôležitejších úloh súčasného sveta.

NEPOKOJNÁ HRANICA

čoval jednotné práva tak Arabom, ako aj Židom. Zatiaľ sionistické organizácie žiadali celú Palestínu pre židovský štát, napriek tomu, že počet židovského obyvateľstva činil len niečo viac ako 1/3 celého obyvateľstva Palestíny.

Pod tlakom národo-oslobodeneckého hnutia na Blízkom východe, Anglicko muselo sa zrieť mandátu nad Palestínou, nechcelo však rezignovať zo svojich vplyvov nad týmto územím a preto usilovalo o vytvorenie anglo-židovsko-arabského administratívneho riadenia. Čiže inými slovami, snažilo sa udržať si svoje pozície, vtedy kúčove pre celý Blízky Východ.

Roku 1947, keď snahy nevyšli, záležitosť budúcnosti Palestíny stanula na Valnom zhromaždení OSN. Avšak súčasne začali zakulisné hry, ku ktorým sa pripojili Spojené štáty, ktoré si chceli zaistíť vplyv v Palestíne a založiť vlastnú vojenskú základňu.

Po dlhotrvajúcich diskusiah, v novembri 1947 Valné zhromaždenie OSN rozhodlo utvoriť v Palestíne dva nezávisle štáty: židovský s povrhom 14 tis. km² a arabský s povrhom 11,1 tis. km² — spojené ekonomickou úniou.

Avšak situácia sa rozvinula úplne inakšie. 14. marca 1948 roku v Tel-Avive bol vyhlasený vznik štátu Izrael, ale už nasledujúci deň medzi Izraelem a arabskými krajinami prepukla vojna. Bol to posledný pokus anglických kolonizátorov opäťovného ovládnutia Palestíny.

Intervencia OSN roku 1949 ukončila palestínsku vojnu podpísaním primeria. Avšak vo výsledku tejto vojny uznesenia OSN boli prečiarknuté. Izrael zväčšil svoje územie o 6,7 tis. km², zatiaľ čo palestínsky štát vôbec nevznikol. Ostatné oblasti bývalej Palestíny, neokupované Izraelem, stali sa súčasťou Jordánska.

V priebehu tejto vojny vznikol aj iný problém zatiaľ nevyriešený. Asi milión palestínskych Arabov bolo vyhnancích zo svojich domov a gázovstiev, ktoré boli alebo rozbúbrane, alebo obsadené novými

VYSTRIHNI A USCHOVAJ! AKO SA STAŤ „WICHERKOM“?

V rádio a televízii počúvame a pozeráme predpovede počasia na zajtrajší deň, na najbližšie dni. Predpovedajú dásť, a je pekné počasie, alebo opačne. Vtedy sa hneváme na tých, ktorí nám vratia o počasí na zajtra, ktoré sa potom neshoduj. Vrávime tiež, že meteorologovia nežijú v shode so sv. Petrom. A predovšetkým sa čudujeme, že v ére kozmických letov, vedci ešte stále nevedia presne predpovedať počasie. Nakolko nevieme kedy veda vyrieši tento problém navrhujeme čitateľom, aby sami, na základe pozorovania rôznych javov, pokusili sa predpovedať počasie. Samozrejme neberieme zodpovednosť za tieto predpovede, predsa však informujeme, ako sa môžete stať „Wicherkom“.

POMOCOU BAROMETRU

Ak máte doma barometer musíte z neho čítať nesledujúcim spôsobom: Barometr stúpa — rýchle — prudké vetry, víchrice so zrážkami. Pri severo-západnom a severnom vetre — v noci hrozí mráz, pomaly ale stále — pekné a trvalé počasie, najmä pri vysokých mračnach na východe.

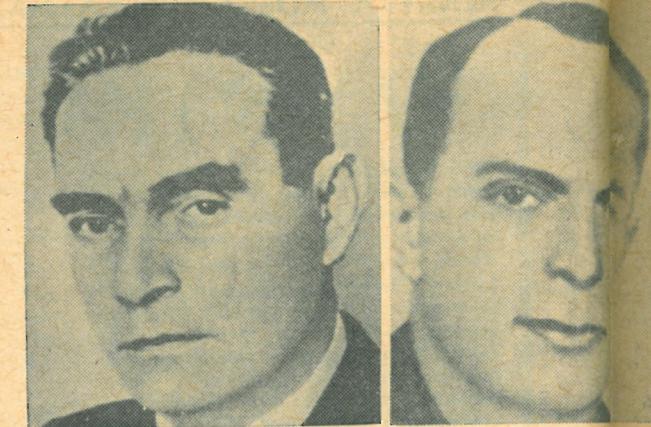
barometr ukazuje pravidelné výkyvy — zlepšenie počasia, malé klesanie — stále stúpanie — možné búrky.

BAROMETER KLESÁ

rýchle — blíži sa búrka, stále — zhoršenie počasia. V zime za nízkeho a zamračeného neba i západnom vetre — prechodné vyjasnenie pomaly — veľké zrážky stojí nízko — v zime pekné počasie, v lete chladno.

PERDPOVEĽ POČASIA PODEĽA FARBY NEBA

rano šedivé — pekné počasie večer ružové — ustálilo sa pekné počasie fahké oblaky — tak isto večerná zora bez tmavých oblakov (nie krikľavá) — tak isto ranná zora v nízkých oblakoch — nepekné počasie večerné a ranné nebo v krikľavých farbách — nepekné počasie cez deň oblaky rôznych farieb — nepekné počasie tmavomodré nebo a vietor — neustálené počasie početné veľké mračná, nebo olovené — sucho nebo sedé, vela vrstiev mračien — zrážky večer prevážajú farby tmavo — seledinové a červeno-žlté — zrážky a vietor večer prevážajú jasnožlté farby — vietor, bez zrážok po období pekného počasia na nebi jasne viditeľné hviezdy — možné zhorenie počasia.

**25
ROKOV
PPR**

V najfažom období národnnej existencie, v dňoch hitlerovskej okupácie narodila sa rozhodujúca sila — politická strana, mobilizujúca pod vedením robotníckej triedy všetky demokratické prúdy spoločnosti do boja s hitlerizmom — Poľská robotnícka strana. Bola pokračovateľkou všetkých svojich revolúčnych predchodcov a súčasne novou stranou, zrozenou novou historickou epochou, ktorá vyžadovala nové idey a metódy pôsobenia. Zoskupila okolo seba najlepšie sily národa a spôsobila po prvýkrát v dejinách poľského robotníckeho hnutia jeho politické zdelenie na Zjednocovacom kongrese 15. decembra 1948 vo Varšave. Stvorila správnu, zodpovedajúcu deľbe spoločenských sil v krajinе politickú koncepciu Ludového štátu budujúceho socialistické zriadenie.

PPR bola utvorená zo spojenia Lavičiarských skupín a konšpiračných organizácií pôsobiacich v základniach vtedy prudko. Napriek týmto

Pre Lavičiarských členov v Poľsku, ako skôr skôr komunistov pôsobiacich v SSSR bola ľahká nutnosť čo najrýchšie utvorenia jednej skupiny, poľského. Ale v podmienkach spíracieho spájania to skupinu a skupinekmu stranu nebolo ľahko. Konšpirácie pred vznikom, bola nutné mať pozore pred nemu strany, ktoré vystupujú skôr skupinu poľskej stráže a pravice, ktorí vali s poľskými lidmi často zákerne vždy prudko.

Napriek týmto

Od 1942 r. PPR organizovala boj za národné a sociálne obnovy, daval smrteľné údery hitlerovskému okupantom. V 1943 r. z Varšavy do piotrzkowských lesov prvá jednotka G velenia Franka Franciszka Zubrzyckého. Rozvoj jednotiek Gačovali snímke dolu — partizáni 1. brigády AL Ziemi Krakow.

Marceli Nowotko pseudo „Stary“, „Marian“ (prvý zľava) a Paweł Finder pseudo „Pawel“ — boli významnými komunistickými činiteľmi a dňohorčími politickými väzňami. Pripadla im význačná úloha spoluorganizátorov PPR, strany, ktorá stvarňuje najnovšie dejiny Poľska. Strany, ktorá v tažkom období okupácie vyzvala národ do boja — za slobodné a nezávislé Poľsko, v ktorom národ bude sám rozhodovať o svojom osude, za Poľsko v ktorom nebude fašizmus ani vláda veľkostatkového otroctva, nebudú koncentráčne tábory, nebude národného útlaku, nebude hlad ani nezamestnanosť — (z prvej odozvy PPR, Varšava, január 1942 r.). Marceli Nowotko bol prvým tajomníkom KC PZPR. Po jeho zákernom zavraždení 28.XI.1942 r., tajomníkom KC PZPR bol zvolený Paweł Finder. Zastrelený vo varšavskom Pawiaku.

Po Pawlowi Finderovi tajomníkom KC PZPR bol zvolený Władysław Gomułka pseudo „Wiesław“ — významný komunistický činiteľ a odborovej ľavice, politický väzeň a spoluorganizátor PPR, člen „vedúcej trojice“, ako aj spoluiniciátor vzniku v noci z 1. decembra 1943 na 1. januára 1944 vo Varšave Krajinskej Národnej Rady. Prvým aktom KRN bol povolenie Ľudovej armády — ozbrojenej sily národa, do ktorej bola zapojena Ľudová gvardia — vojenská organizácia povolaná PPR do ozbrojeného boja s hitlerovským okupantom. KRN vo svojom programe navrhovala pozemkovú reformu a národnú priemyselnú a prínávratenie Poľska historických zemí nad Odrou a Nisou i Baltom.

Na snímke vpravo — v neplnom skade členovia KC PZPR i štáb Ľudovej gvardie v konspirácii byto vo Varšave. Zľava: Ignacy Łoga-Sowiński — „Ignac“, Marian Spychalski — „Marek“, Władysław Gomułka — „Wiesław“ Franciszek Jóźwiak — „Witold“, Hilary Chelchowski — „Dlugi Janek“ a Aleksander Kowalski — „Olek“.

OKYŇA NÁRODA

na rôzne
obecne
Poľska.
šte ne-
septem-
siatočne
d'alsie.
ené hi-
í SS SR
polski
členo-

h čni-
aj pol-
pôsolia-
zre má-
hlej te-
ej pol-
j Paviee-
h kon-
týcho-
v jed-
fahk a
Okrem
titlerov-
af sa na
ezpečim-
cich už
j bužo-
ré bojo-
komuni-
e a sko-
tažko-

stiam v druhej polovici 1940 roku a behom roku 1941 komunistické organizácie v krajinie nadviazali medzi seba užšie kontakty, nadviazali spojenie s poľskými komunistami, ktorí boli v SSSR. Pripravili pôdu pre odbudovanie revolučnej strany poľskej ľavice.

V noci 28. decembra 1941 na snehom pokrytých poliach pri Wiżowni nedaleko Varšavy pristávali na padákoch členovia Grupy Inicjatywnej PPR. Boli niekoľkí — medzi nimi Marceli Nowotko a Paweł Finder. Vedenie komunistickej internacionálnej zverilo im úlohu pomáhania v podzemí pôsobiacim ľavičiariským organizáciám v zorganizovaní v Poľsku strany. Čakali na nich starí súdruhovia, činitelia zakalení v straničkej práci v období sanácie a v fažkých bojoch s okupantom. Ihneď pristúpili k formovaní strany, ktorej úlohou bolo vytvorenie širokého frontu všetkých vlasten-

cov a zjednotenia všetkých sôl poľského národa v boji za nezávislosť krajinu a vytvorenia širokých základov budúceho nového štátu — Ľudového a suvereného.

5. januára 1942 — týždeň po pristáti Grupy Inicjatywnej — v malom byte Juliana Rydygiera vo Varšave, na ul. Krasińskeho 18, konala sa zakladateľská schôdza PPR. Zúčastnili sa jej členovia Grupy Inicjatywnej a predstavitelia rôznych komunistických skupín krajin.

Návrh plánu budovania strany a jej prvej výzvy prednesol Paweł Finder. Bolo tiež diskutované ponovenie strany. Bol prijatý návrh Grupy Inicjatywnej, aby sa strana volala Poľská robotnícka strana. Bolo zvolené dočasné vedenie PPR. Na čele stanula „vedúca trojica“. Tajomníkom bol zvolený Marceli Nowotko. Bol tiež schválený návrh prvej programovej výzvy PPR, ktorá na prvý plán vysunula

nutnosť boja s nemeckým nepriateľom pomocou všetkých prístupných prostriedkov.

Prvá výzva PPR — napísaná na mýre Varšavy v januári 1942 hlásala:

„Sme krvou z krve, koſou s kostí Puławskich, Kościuszku, Traugutta, Henryka a Jarosława Dąbrowskich, Ludwika Waryńskiego, všetkých slávnych bojovníkov za slobodu poľského národa. Varšava a Westerplatte žijú v srdciach Poliakov“.

Taký bol pôvod PPR. Uverejnená na jeseň 1943 r. Programová deklarácia PPR obsahovala široký program revolučných zmen v Poľsku. Pre realizáciu tohto programu na rozhraní 1943-1944 vznikol prvý podzemný parlament poľského národa — Krajinská Národná Rada.

Správnosť cesty, zvolenej pred 25. rokmi Poľskou robotníckou stranou potvrdili dejiny a politická skutočnosť.

1943 poľski komunisti v SSSR povolali k životu Sväz poľských vlastencov a Ústredie poľských komunistov v SSSR, ktoré zorganizovali 1. divíziu T. Kościuszku, tým istým tvoriac počiatok rozvoja poľských ozbrojených sôl v SSSR, ktoré zapísali chvályhodnú bojovú cestu od Lenina po Berlín. Na snímke — vojaci 4. pešej divízie zatíkajú na Odre hraničné stĺpy.

ČO „VRAVÍ“ HMLA?

klesajúca — že teplo
dvihajúca sa — že dážď
mrholenie — že dlhotrvajúce špatné počasie
na jeseň hustá ranna hmla — že dlhotrvajúce pekné počasie
počas horúcich dní ráno hmla — že možné búrky

OBLAKY TIEŽ „PREPOVEDAJÚ“ POČASIE

v rôznych výškach a rôznych tvarov — nepekné počasie
mračna, sústreďujúce sa po búrke a dáždi na západ alebo juho-západe — polovo-
blačno
malé obláčiky z východu pomaly sa presuvajúce — dlhotrvajúce pekné počasie
malé oblaky rýchle tiahnúce zo západu na juho-západ — nepekné počasie
veľa oblakov stále sa sústreďujúcich po období pekného počasia — zmena počasia
veľa oblakov sústreďujúcich sa večer na západ (po období pekného počasia) —
— zmena počasia

oblaky vo vrstvách — behom dňa zrážky
na večernom nebi barančeky — pekné počasie
barančeky cez deň, večer mračna — v noci búrka
ostro nakreslené mračna — pekné počasie
mračna z rozmazanými okrajmi — možné preháňky
oblaky vršiace sa nahor — náklonnosť k búrkam
mračna pri východe slnca — nepekné počasie
početné tmavé navrstvené mračna — zrážky

tmavosivé navršené mračna pod jasným nebom — dlhotrvajúce dážďe
nízko visiace alebo válcovité putujúce — búrky alebo povíchríca
ráno čisté nebo pri menlivom počasií — predpoklad, behom dňa niekoľko hodín
dážďa

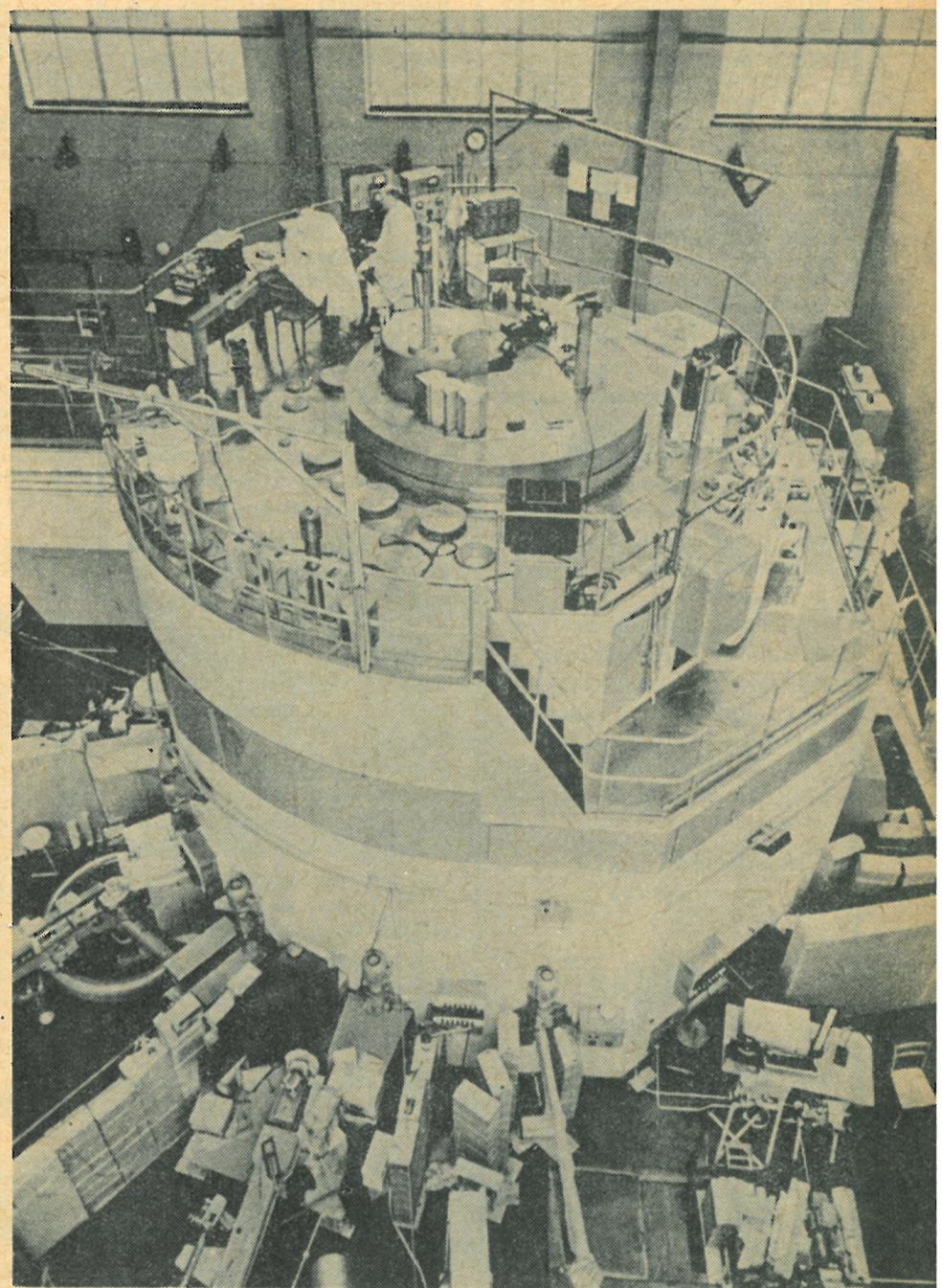
INÉ ZNAKY PREDPOVEDAJÚCE POČASIE

hrmenie za studeného dáždivého počasia — zlé počasie
dým kladúci sa z komínov — neisté počasie, dážď
dým z komínov ide rovno hore — pekné počasie
ráno a pred obedom dúha — povíchríca, dážď
po obede a večer dúha — zlepšenie počasia
inovať — pekné počasie
inovať po dáždi — neisté počasie
rosa — pekné počasie
halo okolo slnca — behom dňa zhoršenie počasia
vtáci lietajú nízko — neisté počasie
vtáci lietajú vysoko — pekné počasie
mesiac je obklúčený krúhmi s malým priemerom — v priebehu dvoch dní zrážky
v noci zreteľne teplejšie v lese ako na poli — pekné počasie
deň horúci, noc studená — dobré a dlhotrvajúce počasie.

Tieto údaje zosbieral pre našich čitateľov redakčný meteorolog-amatér. Napište nám svoje poznámky k tomu, ako aj pozorovania z vašej oblasti. Najzaujímavejšie listy odmeníme knihami.

Poľsko zo zaostalej a slabej krajiny rýchle sa zmenilo na krajino rozvíjajúceho sa priemyslu, poľnohospodárstva — celého národochospodárstva. Symbolom týchto zmen je pre naše storočie atóm. Na snímke atómový reaktor v Inštitúte pre výskum jadernej energie v Šwierku pri Varšave.

KREMPACHY

Uverejňujeme zprávu, ktorú nám zaslal náš korešpondent z Krempach, hoci je trošku oneskorená.

Dňa 22. novembra 1966 prepekol v našej obci požiar. Zhoreli štyri stodoly s celým obilím ešte nevymláteným, tri maštale zo všetkým zeleným krmivom to jest senom, čafelinou atď. Zhoreli aj hospodárske stroje — škody sa šacujú na asi 700 tisíc zlých.

Požiar postihol Dominika Jeleňa, ktorý je aj obecným ríchárom, Jakuba Hrabianského, Pavla Horníka a Valentu Piteku.

So zúriacim živlom statočne bojovali obecné hasičské sbory z Krempach, Nowej Bialej, Frydmana, Łapsz Wyżnych, Łopusznej, Ostrowska a Noweho Targu.

Pri požiari bola celý čas prítomná zdravotná sestra zo zdravotného družstva, ktorá niesla prvú pomoc.

I. K.

NIEDZICA

Chcel by som napísť pári slov vo veci o ktorej sa už toľko popísalo v Živote, o dvojjazyčných nápisoch na obchodoch. Vraj slovenské nápisys mali byť v každej obci obývanej Slovákm a zatiaľ u nás na obchode podnes slovenský nápis nemáme.

Na náš obchod sa nesťažujeme, máme v ňom dosť tovaru, vedúci obchodu Ján Horniak stará sa o plynulé dodávky.

V roku 1966 v našej obci za pomoci Miestneho národného výboru a jeho predsedu Jána Majerčaka vybudovali sme most na riečke Niedzicza. Pri výstavbe mostu pomáhali samozrejme občania našej obce.

FRANTIŠEK KAŠICKÝ
Niedzica

FRYDMAN

V súvislosti s článkom uverejneným vo Vašom časopise čís. 11/66, ktorý napísal Alojz Galuš z Krempach a

CITATELIA A KOREŠPONDENTI PÍSU

týkajúcim sa zdravotného družstva v Krempachoch prosil by som, aby ste opravili následovné:

V článku bolo uvedené, že zdravotné stredisko v Krempachoch navštevujú obyvatelia dedín Frydman, Falsztyn. Nie je to pravdou, nakoľko obyvatelia Frydmana majú vo svojej obci zdravotné stredisko, ktorého služby využívajú obyvatelia Frydmana, Falsztyna a Dębna.

Za uverejnenie horeuveďného ďakujem.

BLACHUT WOJCIECH
člen PRN a GRN

KACWIN

Obraciám sa na našu redakciu s prosbou o pomoc v následujúcej záležitosti. Z našej obce Kacwin odchádza denne jeden autobus o 5 hod. 25 min. Máme aj druhé spojenie do Noweho Targu, ale musíme ísť na autobus 4 km pešky. Dňa 17. novembra 1966 na prvý autobus čakalo 37 ľudí, ktorí chceli cestovať do Noweho Targu. Ale autobus zobrajal len 17 ľudí — ostatní sa tisli k dverám, ale obsluha autobusu privítala ich vulgárnymi výrazmi.

Nemohli by ste spôsobiť, aby riaditeľstvo PKS z Noweho Targu poučilo riadičov a sprivedcov v autobusoch, aby sa správali slušne?

Obsluha autobusu tvrdí, že autobus je rezervovaný pre tých, ktorí majú mesačné lístky, možno je to aj pravda, ale ako potom ostatní majú cestovať do Noweho Targu? Tých 22 ľudí muselo peši ísť do Niedzice 4 km a potom do Czorsztyna ďalších 6 km, aby sa konečne dostali do mesta. Predsa nie je možné, aby autobus s konečnej zástavky bral len ľudí, ktorí majú mesačné lístky, čo majú robiť ostatní? Veď je to jediný dopravný prostriedok k nám! Autobus, ktorý z Kacwina odšiel 17. novembra mal číslo Nr-0990 značka SAN.

(Priezvisko a adresa čitateľa v redakcii)

ZO SLOVENSKA O ŽIVOTE

Milí bratia a sestry, Slováci a Slovenky! Citatelia a najmä nečitatelia Života. Som odberateľom vášho časopisu. Sledujem váš život na Spiši a prišiel som k uzáveru, že ste trocha zaostali vo svojej kultúrnej masovo-politickej činnosti.

Je chvályhodné, že ste vyrúkovali s národnostnou otázkou, lenže je to nedostatočné. Vás Slovákov ma spájať jednota a to je podstatná kultúrno-politickej otázka, čiže v politickom časopise nestačí hovoriť do vetra. Nie sú to len suchopárne reči, ale každý Slovák a Slovenka mal by čítať tento časopis, lebo len cez tento časopis môžete byť dovedna spojení a saťať za jedno lano. Len na tomto základe môžete byť schopní klasť požiadavky. Každý Slovák mal by si objednať Život, aby ich spájala jednota, aby udržoval kontakt s vedúcimi činiteľmi časopisu, celej Spoločnosti a takto klasť požiadavky ohľadne národnostnej menšiny. Každý čítateľ mal by získávať ďalších čitateľov.

SLEBODNÍK JÁN

Jánovce č. d. 29

Slovensko

Nás čítateľ z ČSSR poslal nám zaujímavý list, ktorého fragment týkajúci sa Života uverejňujeme. Súčasne ďakujeme Jánovi Slobodníkovi za milé slová a starostlivosť o naše záležitosti.

REDAKCIA

SMUTNA ZPRÁVA

Drahá redakcia Život

Poslali ste môjmu oteckovi list týkajúci sa predplacania Života. Žiaľ, otecko tento rok už nebude zbierať predplatiteľov nakoľko zomrel 10. augusta 1966. Náš otecko PETER GOREL z Łapsz Niżnych pracoval dlhé roky v našej Spoločnosti, bol predsedom miestnej skupiny. Nie vždy mohol pracovať pokojne. Po vojne, roku 1945 musel sa v lese skrývať pred banditmi. Odvtedy jeho zdravie nebolo v poriadku. Vždy bol veľmi usilovný a svedomitý. Lanského roku, keď už bol veľmi nemocný, ešte chodil po dedine a zbieral peniaze na Život.

Máme aj trošku fažké srdce na našu Spoločnosť, najmä na naš obvodný výbor a miestnu skupinu, ktorá ani mu len veniec na poslednú cestu nedala. Aj sa nám smiali, že vraj otecko vždy bol Slovák a Slováci mu ani kytičku na hrob nepoložili.

ZOFIA VOSIELAKOVÁ

Len teraz sme sa dozvedeli túto smutnú zprávu. Náš krajan Peter Gorel odšiel od nás navždy. Predsa však vždy si naň budeme spomínať. Bol vzorom národnostným činiteľom, človekom, ktorý nezistne venoval sily svojim krajanom. Bol úzko spojený s našou redakciou, písal nám a propagoval Život. V tomto smútku spájame sa s jeho najbližšími. Lutujeme, že obvodný výbor na Spiši zabudol odovzdať poslednú poctu svojmu krajanovi a činiteľovi.

Česť jeho pamiatke!

L. H. z Lublina: Ako mám vlastne prať plienky? Keď ich dlhšie používam a periem dokonca v tých najlepších práškoch, tráta farbu a sú žltkavé.

ODPOVEDE

Plienky nesmiete prať v žiadnych práškoch, ani tých najlepších z cudziny. Plienky musíte prať len v mydlových vločkách, môžete pridať len trochu hydrogénu. Po vyvarení musíte ich starostlivo vypláchnuť v niekoľkých vodách, aby v nich neostalo ani trochu mydia. Plienka je najdôležitejšou časťou bielizne dieťaťa, lebo prilieha priamo k telu. Keď plienky periete v prášku môže to spôsobiť podráždenie jemnej kožky dieťaťa.

Okrem toho, ihneď ako dieťa zamočí plienku, malí by ste ju odkladať do zvláštnego vedra so studenou vodou a večer, ten istý deň prať a vyvariť. Ak priliš dlho ležia namočené môžu žltneť.

Veľmi často neskúsené mamičky perú len tie plienky, ktoré dieťa zašpiní stolicou, a tie ktoré len zamočí sušia a používajú druhýkrát. Takéto nevyprávané plienky, po každom používaní nie len žltňú a potom je ich fažko vypráť, ale aj, čo je oveľa horšie, spôsobujú podráždenie a odparenie kožky dieťaťa. Okrem toho páchnu po čpavku, čo je nepríjemné pre okolie a svedčí o zlej starostlivosti o dieťa, ktoré dýchá škodlivé pre zdravie plyny a rozkladajúci sa moč.

Zo zdravotných príčin je tiež nutné, aby ste žehliili plienky horúcou žehličkou, ktorá nielen hľadí a zmäkčuje látku, ale aj zabíja baciely. V lete odporúčame sušenie plienok na slnku.

PROF. STEFAN WACŁAWIAK NEŽIJE

Občania Oravy rozhľadli sa so zaslúženým pedagógom Stefanom WACŁAWIAKOM. Odišiel od nás náhle, ešte plný tvorivých možností. Odišiel nenávratne, ale pamiatka na neho ostane navždy medzi Oravanmi, ktorým vždy slúžil svojou prácou, radou a pomocou. Česť jeho pamiatke!

**DETÍ
Z
ŁAPSZ
WYZNYCH**

EDWARD MARTUSZEWSKI

KUPNO ZELOVA (2)

współwlaściciele Zelowa, zebrały się 20 czerwca 1803 roku w „piwowarze”, wybierają sobie przede wszystkim trzech starszych — Macieja Łukaszka, Fryderyka Prowaznika i Jana Wesołowskiego — przyzakując im uroczyste posłuszeństwo.

Najciekawsza postacią tego triumviratu jest niewątpliwie Maciej Łukaszek z podopolskiego Lubina. Do dziś zachowała się w Zelowie książka, która była własnością Łukaszka. Więcej — była poniekąd dziełem rąk jego. Składa się bowiem z „Agnus Dei to iest kratke vysvetlenej slov svateho Jana Křtitiela” (autorem tej pracy był ks. Cyprian Zatecky), z dwu kazań Jana Amosa Kamenskiego oraz z kilku dalszych kazań bez podania autora. Po „Agnus Dei” czytamy adnotację: „Nynj zase znnowu pępsane dne 6. Listopadu 1795 od Matěje Lukaška”.

Wybrano więc do „czterowęgo triumviratu” człowieka na pewno wyróżniającego się — chociażby dzięki temu, że umiał (i chciał) kaligraficzne naśladować druk, przepisywać całe książki...

W kilka tygodni po wyborze trzech starszych Gminy przystąpiono do pierwszych żniw na nowej ziemi, a 18 września 1803 roku w kościele katolickim w pobliskim Buczu zawarte zostało pierwsze małżeństwo — Jerzy Wagner poślubił Annę Matej-

kównę, córkę jednego z „czterech Janów”. Pan młody pochodził z Węgier — ale nie z tych zakarpackich, lecz ze wsi pod Opoliem.

Już w 1804 roku wysłał Zelowianie prośbę do króla pruskiego o wybudowanie im kościoła i sprowadzenie pastora. Król przychodził się do prośby a w dwa lata potem budowniczy Gerhardt wykonał już nawet „anszlak” (kosztorys). „Przeszkołdę temu odmiana Czasów i Rządu zrobila”.

Właśnie Napoleon zwyciężył Prusaków pod Jeną. Wojska francuskie pojawiły się w okolicach Zelowa (a może i w samej wsi) w listopadzie 1806 roku. Fryderyk Skarbek pisze, że „dawnne województwo sieradzkie pierwsze ogłosilo akt powstania. Obywatele tego województwa, z własnego natchnienia zgromadzeni w Sieradzu, postanowili dać z każdym 20 dymów po jednym żołnierzowi przez dziedzica umundurowanego i uzbrojonym, sami siadać na koni i kształcić korpus ochotników...”.

Nie wiemy w jakiej mierze koloniści czescy w Zelowie solidaryzowali się z tymi polskimi po czynaniami. Za pozory samodzielności, utworzone w Tylży, Księstwo Warszawskie (słowa „Polska” wolał wówczas Napoleon unikać) musiało wkrótce zapłacić nie tylko ruinę finansową, ale i wielką daniną krwi, rozlewanej nie tylko pod Raszymem, ale i pod Samosierrą. W końcu zaś pod Borodino.

Możliwe, że Wny Aleksander Petrozelin brał osobisty udział w tych perturbacjach dziesięciowych, może udalo się ulożyć z nich całą powieść. Faktem jest, że na-

zwisko jego pojawia się ponownie w dokumentach zelowskiego archiwum dopiero w 1817 roku. A więc już po klęsce Napoleona, po zaprowadzeniu nowych granic w Europie. Dla Zelowa to ostatnie miało największe znaczenie. Gminę Braci Czeskich od Taboru Husinca czy Lubina od 1815 roku oddzielała granica między Królestwem Polskim (pod berłem cara) a państwem pruskim.

Przez kilkanaście lat musieli Bracia Czescy prosić o udział w pogrzebach, o chrzeczenie dzieci i błogosławieństwo dla wchodzących w związku małżeńskie księży katolickich z Buczu i Łobudzic. Ale da protestantycznej konfirmacji konieczną już była obecność pastora. Bywało też — w 1805, 1806, i 1810 roku — że zelowscy Czesi dla zawarcia małżeństwa jechali do Grecza czy Sycowa. Bywało, że pastorzy ze Śląska odwiedzali Zelów.

čne uschovávaná a zabezpečená. Pred stiahnutím kože na zabitom zvierati robíme sériu nárezov:

— na obidvoch predných nohách od kopýtok, po vonkajšej strane nohy, s prechodom pri tzv. kolene na vnútornú stranu, až po mostik.

— pozdĺž pravej zadnej nohy, podobne ako na predných končiac nárez pri veme.

— pozdĺž pravej zadnej nohy, podobne ako na ľavej, nárez končíme na konci chvosta.

— od mostíka do prostredka dolnej pery.

Rez kože od začiatku mostíka po veme robieme už po oddeleli kože na tom úseku pomociu pästi. Vlastné stahovanie kože začiname od mostíka, vopáchame pod kožu pravú päť; favou rukou pridržiavame stiahnutú kožu. Pomaly presuvávame päť a takto oddelujeme kožu od trupu. Stahovanie kože z predných nôh koname vtiagnutím ruky zo strany mostíka pozdĺž nohy smerom ku kopýtku. Pri stahovaní kože nemali by sme používať ani nôž, ani jeho rúčku, nakoľko ľahko môžeme poškodiť alebo porezať kožu.

Aby sme stiahnutú kožku zabezpečili pred hnitím musíme ju posoliť alebo vysušiť. Roztiahnutú kožu, bez žiadnych záhybov, vešiame na suchom, vzdúšnom mieste. Vešiame ju na týcke srsťou dovnútra alebo rozľahujeme na doske. Nakoľko ako sa koža suší zároveň sa sfahuje, musíme klinke ľahko nachýliť. Kožky by sa mali sušiť 3–5 dní. Kožky nesmieme sušiť na peci alebo na slnku,

nakoľko vo výsledku takého sušenia neskôr koža hnije zvnútra a zbadáme to len pri garbovani.

Druhým spôsobom, aby koža nehnala je solenie. Kože solíme asi 4 hodiny po zabití ovce. Drobnú kuchynskú soľ (asi 40 percent vahy celej kože) dôkladne vtierame do kože. Ak máme viac koží skladame jednu na druhú srsťou dolu. Môžeme tiež sklaďať po dve kožky spolu, srsťou navonok. Po dôkladnom osolení, kože môžu byť aj niekoľko týždňov uskladnené na chladnom mieste.

Dobrý kožuch mal by byť ľahký, teply a trvalý, tieto tri vlastnosti záležia od akostí kože a vlny.

To či kožuch bude teplý závisi od počtu tuhých dlhých vlasov a mäkkých jemných. Jemné vlásy dávajú teplo, tuhé sú niečim ako lešenie, ktoré predbieha filcovaniu kožucha. Ovce napr. cakle, ktorých koža má krátšie jemné vlasys ako tuhé, poskytujú vždy menej tepla a ľahšie kožuchy ako napr. ovce wrzosovki, ktoré majú dlhšie jemné vlasys.

To či kožuch bude ľahký závisi od dĺžky tuhých vlasov. Rozdiely vo váhe sú veľmi veľké. Priemerná váha 1 dm² kože z cakla činí 28 g, ked' z wrzosovki len 8 g. Najlepšia dĺžka kožuška vlny činí 5 cm u jahňacích koží a do 10 cm u starých oviec. Vlasy dlhšie ako 10 cm len zväčšujú váhu kožucha a nemajú žiadnen vplyv na jeho teplotu.

CHCEŠ DOBRÝ KOŽUCH?

Kože horských oviec môžu sa používať na výrobu kožuchov avšak kože jahniatok na výrobu kožuškov, nakoľko sú oveľa ľahšie. Čo sa týka jahniatok, najlepším termínom zabijania je vek asi 4 mesiace, ešte pred prvým strihaním. Dospelé zvieratá zabijajú sa na jeseň. Ovčia koža určená na kožuch mala by byť správne stiahnutá a v období pred ďalším spracovaním patri-

PRÍPAD NA ROZLÚSTENIE

LUHÁR

O desiatej som ešte neboli v meste, — vyskrel Tom Arcan. — Príatel som Caravellou línie Air France, ktorá pristála na tunajšom letecku o 12,15 hod. Pred letiskom ma čakala moja snubenica. Podrobne som jej porozprával o ceste. Že lietadlo štartovalo s malým oneskorením vzhľadom na zlé atmosférické podmienky, že počas letu sa cestujúci naťakali, lebo jedna vrtuľa prestala fungovať, že na obed sme mali jahňacie kotlet a že vedľa mňa sedela paní, ktorá sa zajakovala. Rozprával som snubenici aj o zážitku, ktorý som mal v Taliansku, keď som sa v pustej krajine stretol zočiavoči s divým medvedom.

— Klamete, — prerusil vyskrel Arcana inšpektor Werner.

— Aký dôvod mal inšpektor pre svoje tvrdenie? Ked' neuhádneš, odpoved' po hľadaj v čísle.

V TOMTO ROŽKU KVÍZ

Geraldina Chaplinová nemôže zapíti svú příbuzenský vztek k slavnému Charlie Chaplinovi. Ani se jej nepokouší zapírat a snaží se imitovať svého otce v nejnovějším filmu agenta 007 Jamese Bonda „Casino Royal“. Hraje londýnského strážníka s poznavacím číslem 007, jemuž se proti jeho vůli podaří zneškodnit bandu gangsterů. Nápad pro grotesku měl Richard Talmadge, který velmi často působil jako Chaplinův dvojník. Tentokrát za něj nezaskakoval, ale stal se sám režisérem Geraldiny Chaplinové. A jednotný názor všech účinkujících: jaký otec — taková dcera.

je to totiž stolík (môže byť spodok starej stoličky bez opereľa). Tentoraz však drôty upevňujeme o dosku stolíka tak, že do dosky prevrtáme dierky, do ktorých drôty pretiahneme a na spodnej strane zakrútime.

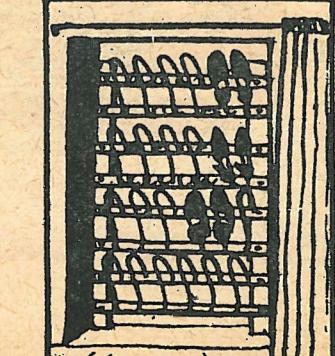
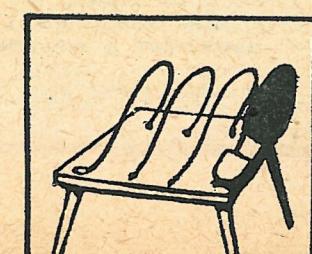
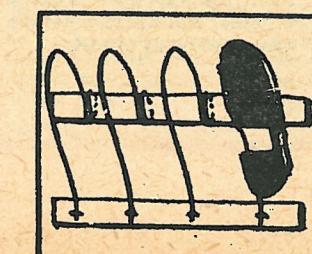
3. Posledný návrh vyhovuje azda skôr pre početnú rodinu. K stene pripevňime dve zvislé tyče, na ktoré prídu potom pomocné úzke priečne dosky. Drôt ten ten držadlá na topánky netreba robiť každej osobitne, ale každým obtočiť o latku a v určitej vzdialosti pokračovať, pravda, na to potrebujeme niekoľko dlhších kusov drôtu.

UROBÍME SAMI

KAM S TOPÁNKAMI?

1. Takéto riešenie nezaberá veľa miesta. Dve rovné latky sa pripievajú na stenu. Držadlá na topánky vyformujeme z aluminiového drôtu, pripadne akéhokoľvek iného drôtu, potiahnutého umelou hmotou (PVC). Drôt pripievávame tak, že o hornú latku ho raz obtočíme, kým k dolnej latke pribijeme klincom tvaru — U.

2. Toto je trochu obmenená forma predchadzajúceho návrhu,

DETÍ, POČÚVAJTE!

ZIMNÝ POZDRAV

V lese sa zobudil zajac a všimol si, že sa začala zima. Sneh pokryl zem, ba i stromy. A vo vzduchu poletovali snehové vločky.

— Jednu vločku pošlem sysłovi, — povedal zajac. — To bude môj zimný pozdrav.

Vybral tú najkrajšiu vločku — drobunké jagavé koliesko s prekrásnymi zúbkami — oprel sa do nej z celej sily a takto sa jej prihovoril: — Kotúlaj sa, vločka, pokotúľaj k sysłovi a pozdrav ho. — Vločka sa rozbehla. Po ceste sa k nej pridali ďalšie a ďalšie, a keď došla k sysłovi, bola jej už celá hruda — bielučká a hladká. Sysel sa poteší, trochu ju pokotúľal a potom si pomyslel: „Pošlem ju veveričke, nech sa ňou poteší!“

Sysel schytal snehovu hrudu, oprel sa do nej z celej sily a takto sa jej prihovoril: — Kotúlaj sa, hrudka, kofúlaj k veveričke. Pozdrav ju odo mňa. — A snehová hrudka sa kotúľala k veveričke. Pozdrav ju odo mňa. — A snehová hrudka sa kotúľala ďalej, pridávali sa k nej ďalšie a ďalšie vločky. Kým sa dokotúľala k veveričke, narásťa na veľkú snehovú hrudu.

Veverička sa ohromne potešila, zatancovala okolo snehovej hrudy a potom si pomyslela: „Zimný pozdrav pošlem mackovi!“

Veverička sa rozbehla a celou silou sa oprela do snehovej hrudy hovoriac: — Kotúlaj sa, hruda, kotúľaj — rovno k mackovi. Odovzdaj mu môj pozdrav.

Hruda sa rozbehla a cestou sa k nej pridali ďalšie. Kým došla k mackovi zmenila sa na horu snehu.

Medved' práve vyšiel zo svojho brlohu, keď sa pred nim zjavila snehova hora, a zavrčal:

— Kto sa opovážil môj vchod takto zatarasiť? — Potom vykročil, že ju odtisne, no iba zašomral: — Radšej si ľahnem, dajako bolo, dajako bude...

Medved' zaliezel späť do brlohu, uložil sa k spánku a von vysiel, až keď sa sneh roztápal.

Ovoňal medved' vzdach, oblizol sneh a iba stojí ani sa nehne. Jar! A jedna kvapôčka, čo mu zostala na nose, sa na slinku len tak ligoce.

Môžno je to práve tá vločka, ktorú na začiatku rozprávky poslal zajko sysłovi.

R. BAUMVOLOVÁ

Kalendár

Slnca

Západ

21.hod.31.min. 10.hod.53.min.
10.hod.06.min. 21.hod.02.min.

MESIACA

21.hod.31.min. 10.hod.53.min.
10.hod.06.min. 21.hod.02.min.

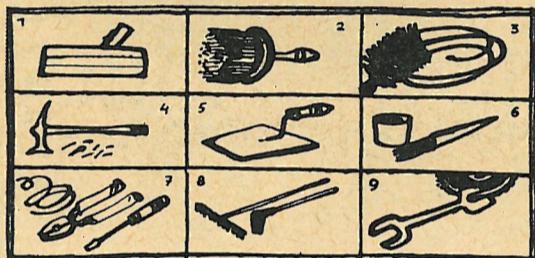
Posledná štvrt 3. januára
Nový mesiac 10. januára
Prvá štvrt 18. januára
Plný mesiac 26. januára

P	W	S	C	P	S	N
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

HÁDANKY

DEVATERO ŘEMESEL

Devět nástrojů, kterých používají řemeslníci, je na našem obrázku. Podaří se vám určit alespoň šest řemesníků, kterým jednotlivé nástroje patří? Nebo všechny?

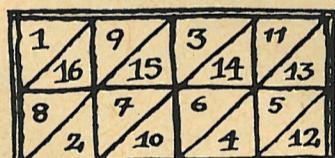

KŇAŽNA A SLIVKY

Kedysi vraj istá kňažna chcela dať svoju ruku len tomu, ktorý uhádne túto hádanku: V košíku sú slivky. Prvý človek si vzal polovicu slivák a ešte jednu, druhý polovicu toho čo ostalo a jednu slivku k tomu, tretí polovicu toho čo ostalo a tri slivky. Košíčok bol prázdný. Na ruku kňažnej asi nereflektujete, ale predsa pokuste sa uhádnuť, koľko bolo sliviek?

ROZLÚŠTENIE HÁDANIEK Z ČÍS.12/66
Plachetnica. Foscolovi dal 2000 dukátov, Garpinovi 500 dukátov. Pôvodné diely: Foscolo 4500 dukátov, Garpino 3000. Jedná tretina je 2500 dukátov.

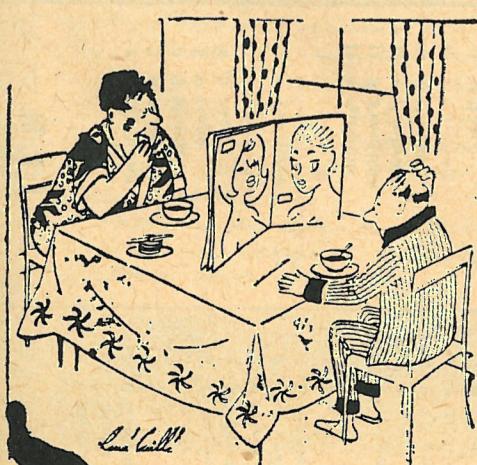
Trojúhelníčky

Za správne rozlúštenie odmeny obdržia: Józef Łojsk, Krempechy 122, Vlasta Metelská, Katowice, ul. Andrzeja 21 B/1.
* * *

Rozlúštenie kvízu s kohútmi: dva stejné kohúty sú v prvom rade tretí a v tretom rade tretí. Knižnú odmenu obdrží: Karol Kowalczyk, Danielki p-ta Podwilki Nr. 348, Józef Morzyniec, Jablonka 156, pow. Nowy Targ

ROZLÚŠTENIE PRÍPADU LUHÁR
Caravella je prúdové lietadlo, a preto nemá vrtule.

RADY • PORADY • RADY • PORADY • RADY

PRZEPISY PRAWNE DOTYCZĄCE ZWALCZANIA ALKOHOLOWIZMU

Ustawa o zwalczaniu alkoholizmu, w trosce o warunki materialne rodzinę alkoholika — daje w przypadkach gdy jeden z małżonków na skutek nadużywania alkoholu nie spełnia obowiązków dostarczania środków utrzymania rodzinę, a drugi z małżonków ze szkodą dla dzieci lub innych członków rodzinnych nie złożył sądowi wniosku o orzeczenie, aby wynagrodzenie za pracę lub inne należności przypadające małżonkowi zaniedbującemu rodzinę były w całości lub w części wypłacane do rąk drugiego małżonka — uprawnienia radom zakładowym, Lidze Kobiet lub innym organizacjom społecznym albo organom administracji państowej do występowania z wnioskami do sądu o nakazanie wypłaty całości lub części wynagrodzenia za pracę albo innych należności małżonka zaniedbującego rodzinę do rąk drugiego małżonka lub osoby sprawującej opiekę nad dziećmi, albo

PRAWNIK

mającej stwierdzone wyrokiem sądowym prawo do alimentów. Ustawa zobowiązuje przy tym organizacje społeczne i organy administracji państowej, aby przed skierowaniem wniosku do sądu zbadali warunki materialne i życiowe małżonka zaniedbującego rodzinę.

Sądy są zobowiązane rozpoznać wnioski o jakich wyżej mowa nie później niż w ciągu 14 dni od daty ich wpłynięcia.

Ustawa ustala zasadę, że stan nietrzeźwości w chwili przestępstwa nie tylko w żadnym stopniu nie tłumaczy sprawcy, ale że stanowi on okoliczność obciążającą.

Ustawa wprowadza poważne sankcje karne za popełnienie przestępstw w związku z upojeniem alkoholowym lub pod jego wpływem.

I tak: — za znęcanie się fizyczne lub moralne nad członkami swojej rodziny

albo osobą pozostającą w stosunku zależności od sprawcy — do 5 lat więzienia.

— za zakłócenie w stanie nietrzeźwości porządku publicznego lub wywołanie zgorszenia w miejscu publicznym lub w zakładzie pracy — do 3 miesiące aresztu, lub grzywny do 4.500 zł.

— za prowadzenie w stanie nietrzeźwości pojazdu mechanicznego, służącego do komunikacji lądowej wodnej lub powietrznej — do 2 lat aresztu albo grzywny do 5.000 zł, albo obie te kary łącznie.

— za prowadzenie w tym stanie na drodze publicznej innego pojazdu (a więc np. zaprzęgu konnego) do 1 roku aresztu albo grzywny do 5.000 zł.

— za podejmowanie w stanie nietrzeźwości czynności, których spełnianie w takim stanie może narazić na niebezpieczeństwo życie lub zdrowie ludzkie (np. wybór lasu) albo miejsce w znaczniejszych rozmiarach (np. rozpalanie ognia w domu lub jego pobliżu) — do 1 roku aresztu lub grzywny do 5.000 zł.

— za sprawadzenie nie-

umyślnego niebezpieczeństwata katastrofy w komunikacji lądowej, wodnej lub powietrznej przez prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości do 5 lat więzienia.

Ustawa wprowadza karę dodatkową utraty prawa prowadzenia pojazdów mechanicznych na czas od 6 miesięcy do 10 lat w razie skazania za przestępstwa pozostające w związku z naruszeniem w stanie nietrzeźwości obowiązków prowadzącego pojazd mechaniczny. Do tego okresu przy tym nie wlicza się czasu pobytu w więzieniu w związku z odbywaniem kary pozbawienia wolności za popełniony czyn przestępczy.

Ustawa wreszcie wprowadza uprawnienie dla organów władz powołanych do ścigania przestępstw przeprowadzenia badania koniecznego do ustalenia zawartości alkoholu w organizmie podejrzanej o popełnienie przestępstwa w stanie nietrzeźwości, z tym że jeśli będzie to zabieg pobierania krwi to powinien go przeprowadzić pracownik służby zdrowia.

Mec. WITOLD FERFET

CO CZYNIĆ, BY KURY NIOSŁY SIĘ W PORZE ZIMOWEJ?

Kura zjada w porze ciepłej liczne owady i robaki, które zawierają składnik konieczny do wytwarzania jaja kurzego, mianowicie białka. Ponieważ zimą kury potrzebnych im robaków nie znajdują, przeto musimy zastąpić inną paszą składniki jajotwórcze, które zawarte są w owadach i robakach. Takim surowcem umożliwiającym kurze wytwarzanie jaj jest mleko, twaróg, krew, skwarki itd. Pasze najczęściej natomiast, jakie nagminnie kurom zadajemy (ziarno, ziemniaki itd) służą do wytwarzania ciepła i osadzania tłuszczu. Jeden i drugi rodzaj karma musi być podawany w odpowiednim stosunku. W porze zimowej zaleca się również podawanie kredy szlamowej lub tłuczonych

LEKARZ
WETERYNARII

skorupek jaj. Kury odpowiadnie żywione, niosą się przez cały rok. Komu tego rodzaju żywienie wydaje się drogie, niech rozważy, czy lepiej jest żywić kury poślednio przez całą zimę i nie mieć jaj, czy też lepiej dodać do paszy codziennej trochę karmy białkowej i sprzedawać po wysokiej cenie jaja zimowe.

CZY MOGA SIE ZATRUC GESI I CO WTEDY NALEZY ROBIĆ?

Dość często, przeważnie u młodych gęsi występuje zatrucie paszą. Zdarza się bowiem, że nie mając dobrzej trawy, łapczywie zjada

dają one wszelkie rośliny, a wśród nich także i trujące. Zatrucia mogą też być spowodowane skarmianiem na jesieni i podczas zimy śruty z dużą ilością kąkolu. Na wiosnę często występuje zatrucie wywołane przez skarmianie parowanych ziemniaków, z których nie oberwano kiełków. W kielkach bowiem znajduje się solanina, która jest trująca nie tylko dla ptactwa, lecz dla dużych zwierząt i ludzi. W wypadku podejrzenia o zatrucie się gesi czy stwierdzenia ich zatrucia, ratuje się chore sztuki poając je mlekiem bez żadnych dodatków.

CZY SÓL SZKODZI ŚWINIOM?

Otoż wbrew mniemaniom, tak. Zatrucia solą kuchenną zdarzają się po podaniu zbyt dużego dozdatku soli do paszy lub po

spożyciu silnie solonych pokarmów. Świnie dobrze na ogólny znośną duże dawki soli, w pewnych jednak przypadkach, spowodowanych np. nieżytkiem jelit, już dawki znacznie mniejsze prowadzą do zatrucia. Objawy chorobowe pojawiają się najczęściej u warchlaków o wadze 30–60 kg. w 5–6 dni po rozpoczęciu skarmiania solą. Chorze świnie stają się niespokojne, wydalają piaseń z pyska, kręcą się wokoło, wchodzą na przedmioty lub opierają głowę o ścianę. Zwierzęta, u których objawy choroby są silnie zaznaczone, na ogół szybko padają i nie reagują na leczenie. Zwierzęta ze słabszymi objawami chorobowymi można leczyć przez wstrzymanie podawania soli lub solonego pokarmu, podawanie dużej ilości wody do picia i podawanie środków moczopędnych. Dr HENRYK MĄCZKA

FAŠIANGOVÉ SIŠKY

Rozpočet pre viac osôb: 1/3 litra mlieka, 6 dkg cukru, soľ, 1 1/2 dkg droždia, 60 dkg krupicovej múky, 6 dkg umelého tuku (margarínu) 2 žltky, 2 lyžice rumu, citrónová kôra, 10 dkg zaváraniny, 3/4 kg tuku na praženie, vanilkový cukor.

Do vlažného mlieka dáme cukor, droždie a necháme vykysnúť. Vykyssnutý kvások vlejeme do preosiatej múky, pridáme rozpustený tuk, žltky, rum, citrónovú kôru a soľ. Često dobre vypracujeme a necháme vykysnúť. Potom ho rozvalkáme, pokrájame štvorčeky, doprostried-

ZUZKA
VARÍ

ku dám lekvár, druhým štvorčekom ho pritlačíme a okrúhou formičkou vykrajujeme sišky. Necháme ich na teplom mieste podkysnúť a vyprážame w rozpalenej masti z oboch strán. Sišky vykladáme do masti druhou stranou, nie tou, na ktorej ležali na doske. Hlavné pri pražení je, keď vložíme sišky do tuku, aby sme nádobu zakryli a až po druhom obráte-

ní ju nechali odokryť. Upravené sišky posypeme vanilkovým cukrom.

HARUĽA

Rozpočet pre 4 osôby: 1 kg zemiakov, 7 dkg múky, soľ, 5 dkg cibule, tlčené čierne korenie, cesnak, 8 dkg slaninky, 5 dkg masti na pekáč.

Surové postrúhané zemiaky posolíme, pridáme múku, pokrájanú rozskvarenú slaninku, na ktorej sme oprážili cibulku, tlčené čierne korenie a rozotretý cesnak. Zamiešame, rozotrieme na dobré vymostený plech a upečieme.

KNEDEĽA ŽEMĽOVÁ JEMNÁ

Pre 4 osoby: 3 dkg masla, 3 žltky, soľ, 2 žemle na mlieko v mlieku, 2 žemle na pokrájané na kocky, sneh a 3 bielky.

Maslo dobre vymiešame so žltkami a soľou. Do toho pridáme žemle, na mliečne do mlieka, dobre vyžmýkané a posekané na kocky, a tuhý sneh. Cesto dám do mokrého obrúsky, urobím valec, na koncoch zaviažeme a v osolennej vode varíme asi 3/4 hodiny. Potom vybalíme a nitkou krájame na kolieska.

NEUMÍTE SI PORADIT S RŮZNÝMI POTÍŽMI A ROZČILUJÍCÍMI VÁS ZÁLEŽITOSTMI? NAPISTE NÁM NA ADRESU: REDAKCE „ŽIVOT“ WARSZAWA, AL. JEROZOLIMSKIE 37, I. p. ODPOVÍME VÁM A PORADÍME NA STRÁNKACH NAŠEHO ČASOPISU A V DOPISECH.

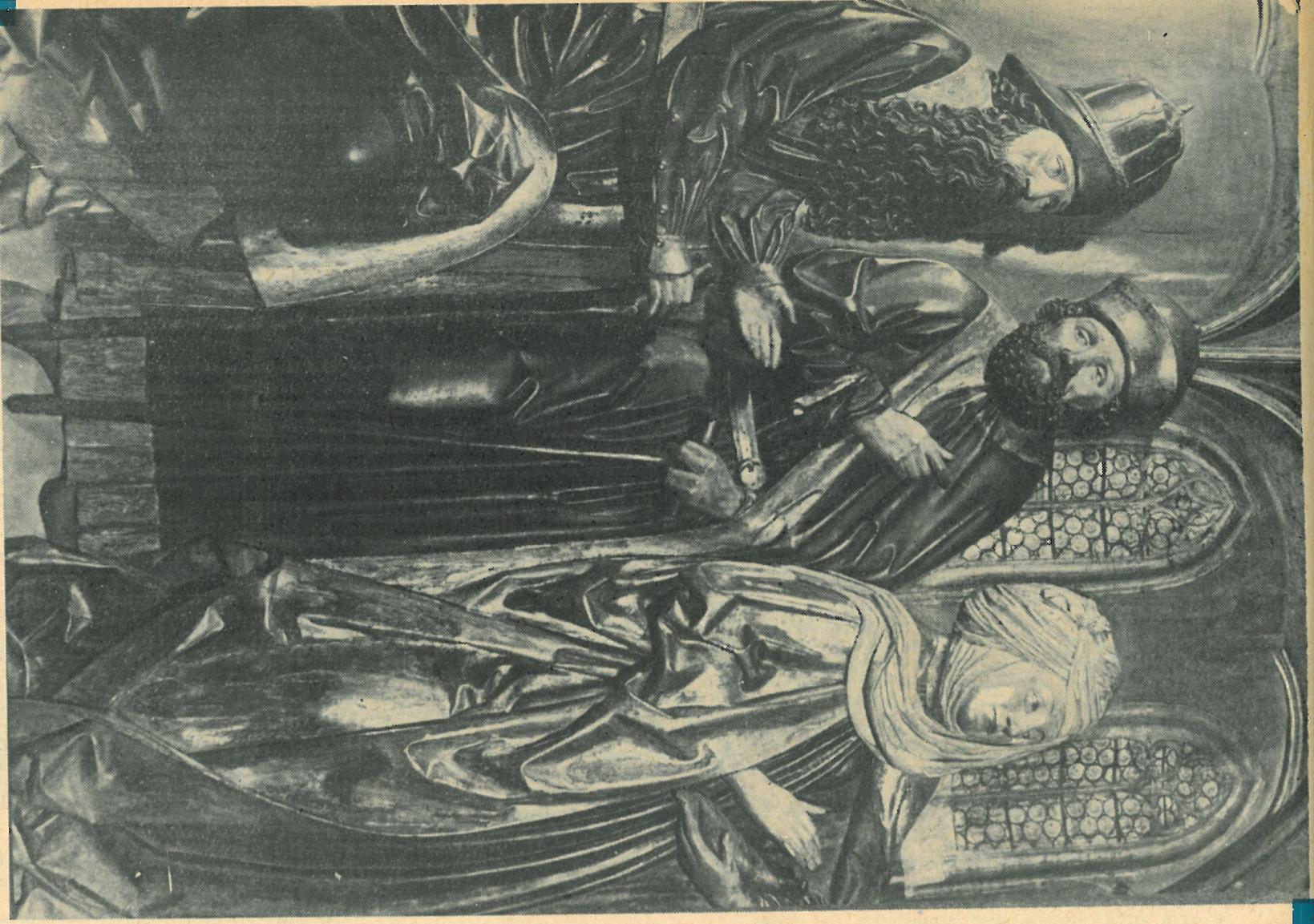
Czechosłowackiego Stowarzyszenia Kulturalnego Redaguje Kolegium. Redaktor Naczelny — Adam Chalupiec. — Z-ca Red. Nacz. — Marian Kaškiewicz. Opracowanie techniczne — Jerzy Nocuń. Nadesłanych rękopisów, fotografii i rysunków Redakcja nie zwraca. Wydawca: Wydawnictwo „PRASA KRAJOWA” RSW „PRASA”, Warszawa, ul. Wiejska 12, tel. 28-24-11.

ADRES REDAKCJI: WARSZAWA, AL. JEROZOLIMSKIE 37, TEL: 21-15-41, 28-22-81.

Prenumerata na kraj dla czytelników indywidualnych przyjmuje urzędy pocztowe oraz listonosze. Czytelnicy indywidualni mogą dokonywać wpłat również na konto PKO nr. 1-6-100020 — Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw „Ruch”, Warszawa ul. Wronia 23. Wszystkie instytucje państowe i społeczne mogą zamawiać prenumeratę wyłącznie za pośrednictwem Oddziałów i Delegatur „Ruch”. Ceny prenumeraty: kwart: 3 zł, półrocza: 6 zł, roczna 12 zł. Prenumerata za granicą o 40% wyższa. Zamówienia za zleceniem wysyłki za granicę przyjmuję Biuro Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch”, Warszawa, ul. Wronia 23, nr konta PKO 1-6-100024 nr tel. 20-46-88. Egzemplarze numerów zdezaktualizowanych można nabycie w Punkcie Wysyłkowym Prasy Archiwnej „Ruch”, Warszawa, ul. Nowomiejska 15/17, konto Nr 114-6-700041 VII O/M Warszawa.

Oddano do skladu 6.XII.1966 r. Podpisano do druku 20.I.1967 r.

Druk. Zakłady Graficzne RSW „Prasa”, Warszawa ul. Smolna 12. Zam. 1968.

A vertical decorative border on the right side of the page, consisting of a thick red horizontal bar at the top, followed by a red circle with a white center, then a red shape resembling a stylized 'g' or a heart with a hole, and finally a red L-shaped corner piece at the bottom right.

Wit Stwosz (ok. r. 1445-1533) významný neskorogotický rezbar, pôsobil v Krakove a Norimberku. Na významnejšom dielom je krídlový oltár (ktorého fragment uverejňujeme) v Mariackom kostole v Krakove.

JANUÁR

FEBR U Á R

MAREC

W A

二〇